

**CRITERIS PER A LA MILLORA DEL PLANS D'ACOLLIDA AL
ALUMNANT NOU VINGUTS EN UN PROCES
D'ASSESSORAMENT**

José Ramón Lago Martínez

Curs 2004-05

Llicencia B-3

INDEX

I. INTRODUCCIÓ	2
II. MARC TEÓRIC	5
II.1 Els Plans d'acollida i les aules d'acollida: dimensions i indicadors per a l'anàlisi.	5
II.2 L'assessorament per la millora dels Plans d'acollida i les aules d'acollida: nivells d'anàlisi del procés d'assessorament.	12
III. OBJECTIUS DE LA RECERCA	17
IV. METODOLOGIA I FASES DE LA RECERCA.	19
IV.1 Context de la recerca i participants.	19
IV.2 Fases de la Recerca.	20
IV.3 Procediments i instruments de recollida de dades	23
V. RESULTATS	25
V.1. Demandes i necessitats de millora del Plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut	25
V.1.1. Demandes i necessitats de millora des de la perspectiva dels assessors.	25
V.1..2 Demandes i necessitats de millores des de la perspectiva del professorat.	28
V.2 Continguts de millora, fases, tasques i recursos d'assessorament en les sessions d'assessorament sobre Plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut.	36
V.2.1 En les expectatives dels professors.	36
V.2.2 En les expectatives dels assessors.	38
V.2.3. En el desenvolupament de les sessions d'assessorament.	42
V.3. Avaluació de millores en els Plans d'acollida i en els processos d'assessorament	51

V.3.1	Avaluació de Plan d'acollida i assessorament des de la perspectiva dels assessors.	51
V.3.2	Avaluació dels plans d'acollida i d'assessoraments des de la perspectiva del professorat.	58
VI.	CONCLUSIONS: PROPOSTES PER A LA MILLORA DELS PLANS D'ACOLLIDA I EL SUPORT A L'ALUMNAT NOUINGUT	65
VI. 1.	Propostes per la millora dels Plans d'Acollida.	66
VI.2	Propostes per la millora de les estratègies d'assessorament dels Plans d'acollida.	70
	BIBLIOGRAFIA	75
	ANNEXOS	79

Agraïments

Aquest treball no hauria estat possible sense el suport que des del primer moment i al llarg de tot el procés m'han donat els mestres, professors i assessors amb qui l'he realitzat, i que en són els autèntics protagonistes.

M'agradaria des d'aquí expressar la meva gratitud per l'esforç de trobar una estona per les entrevistes, per l'obertura i transparència amb que m'han permès tractar alguns temes difícils d'analitzar i pensar, encara que només fos per l'escassa experiència que encara tenim, i per la confiança en el resultat de la nostra tasca.

Per tot això voldria agrair la seva participació als mestres i professors del Col·legi Vedruna de Malgrat de Mar, del CEIP Mare de Déu de Montserrat de Premià de Mar, del CEIP Josep Manuel Peramàs de Mataró, de l'Escola Divina Providència de Mataró, de l'IES Thos i Codina de Mataró i de l'IES Tres Turons d'Arenys de Mar.

A la vegada també voldria agrair la participació i ajuda proporcionada pels assessors dels equips d'assessorament en Llengua. Interculturalitat i Cohesió Social del Baix Maresme, Mataró i Alt Maresme, i dels assessors-formadors de l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona, assessors de les escoles concertades que de manera desinteressada han contribuït decisivament al desenvolupament del projecte

Finalment voldria agrair el suport i recolzament permanent del meu supervisor el Dr. Javier Onrubia.

I. INTRODUCCIÓ

Aquest projecte es proposa analitzar les necessitats i dificultats dels professors i mestres per portar a la pràctica els plans d'acollida i el suport als alumnes nouvinguts i d'incorporació tardana i la incidència dels processos de formació i assessorament en la millora d'aquestes pràctiques.

Per fer-ho analitzarem el tractament d'aquests necessitats i dificultats mitjançant diverses formules de formació com ara seminaris, assessoraments i quines d'aquestes propostes de millora i en quina mesura es poden incorporar a la pràctica educativa.

La resposta educativa als alumnes nouvinguts i d'incorporació tardana cal inscriure-la en el marc de la resposta a la diversitat de necessitats educatives dels alumnes (Jordana, 1999) i més concret dels alumnes amb necessitats educatives especials (Montón, 2003).

El treball previ respecte aquest tema, parteix dels processos d'assessorament per a l'atenció a la diversitat de l'alumnat que hem realitzat a l'IES Puig i Cadafalch de Mataró. Aquests assessoraments van donar suport al desenvolupament d'un projecte que s'esforçava per donar resposta a les necessitats educatives d'alumnat amb diferents motivacions (Rosales, Morellón i Mas, 1998). També van contribuir al desenvolupament d'estratègies d'adaptació curricular diversificades segons les necessitats dels alumnes, però orientades a la promoció i incorporació als processos d'ensenyament i aprenentatge d'alumnes amb competències molt diferents dins dels contextos del grup classe ordinari (IES Puig i Cadafalch, 2000). Recull també la tasca realitzada en un àmbit diferent, com és la coordinació entre Educació Primària i Educació Secundària Obligatòria, dins dels seminaris en que van participar els últims dos anys cinc escoles de Primària i tres de Secundària, dins del Pla Estratègic per a la Coordinació EP-ESO de l'IES Pla d'en Boet de Mataró.

Aquests treballs ens han permès desenvolupar un conjunt d'estratègies i criteris d'assessorament col·laboratiu que podrien contribuir a la definició d'un cert model d'anàlisi dels elements dels processos d'assessorament basats en la

col·laboració entre professionals per a l'anàlisi i millora de la pràctica educativa, sobre el que ja hem realitzat algunes sistematitzacions i reflexions (Onrubia, Lago y Pitarque, 1996; Onrubia, Lago y Pitarque, 2003).

D'altra banda, l'elaboració d'Informes d'Incorporació Tardana des de l'EAP de Mataró i el traspàs de les dades als centre en el període 1998-2002, ens va permetre començar a identificar alguns dels factors claus en el procés d'acollida i suport de l'alumnat nouvingut i d'incorporació tardana .

L'assessorament al CEIP Camí del Cros per l'elaboració del Pla d'atenció a la diversitat del centre, va tenir com un dels eixos els processos i itineraris d'incorporació total a les activitats de l'aula dels alumnes nouvinguts d'Educació Infantil i Cicle Inicial i l'avaluació inicial, l'acolliment dels alumnes i les famílies, els suports individualitzats, l'adaptació de materials i els processos d'incorporació progressiva dels alumnes de cicle mitjà i superior. En el marc d'aquesta tasca es va crear una Comissió de Treball en el mateix centre que va dissenyar i desenvolupar en el curs 2002-03 un projecte de suport a les mares i pares d'alumnes magribins per la coordinació de tasca educativa família - escola.

Finalment, el referent més immediat del Projecte de Treball que ara presentem es la col·laboració en la gestió i participació en el Grup de Treball "L'atenció a l'alumnat nouvingut en el centre educatiu" del Moviment Educatiu del Maresme, que va començar el curs 2002-03. El treball d'aquest grup ha anat definint un procés formació que podem considerar estructurat en quatre fases:

- l'intercanvi de dificultats i necessitats de models de referència per definir els continguts de millora del processos d'acollida i suport al alumnat nouvingut i d'incorporació tardana.

- el contrast amb experiències i aportacions teòriques referides als continguts de millora

- la definició i concreció de millores en els processos i les eines per incorporar-les a la pràctica i

- l'avaluació de millores en la pràctica dels centres i les aules

Les tres primeres s'han desenvolupat al llarg dels de tres cursos i al final del segon han donat lloc a un document (Caldeira, Romero, Lago y Barcardit, 2004) que recull una part de les reflexions del grup. Algunes d'aquestes propostes ens

serviran per delimitar els àmbits per la recerca dels criteris de millora dels plans d'acollida que volem investigar en aquesta recerca

El projecte que ara presentem, pretén avançar en aquestes dues línies, identificar quines serien les millores a desenvolupar prioritàriament en aquest moment en el plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut i quines característiques haurien de tenir els processos d'assessorament per ajudar els centres a incorporar i desenvolupar aquestes millores.

Al capítol II, presentem el marc teòric que ens va servir de referència per organitzar la recerca, en el qual es detallen les set dimensions del processos d'acollida al voltant de les quals hem intentant recollir les millores als plans d'acollida. Al mateix temps presentem els nivells dels processos d'assessorament que hem observat i analitzat per proposar alguns criteris per l'ajuda als centres i al professorat per assolir aquestes millores.

Aquest marc teòric ens va servir per delimitar els objectius d'aquest treball i les estratègies metodològiques per recollir les dades i realitzar l'anàlisi que ens va permetre formular les propostes de millora. Els capítols III i IV respectivament presenten els objectius i metodologia.

Els resultats que presentem al capítol V son una síntesis de les dades recollides tant pel que fa a les expectatives i les valoracions que fa el professorat com les dels assessors respecte a diversos processos d'assessorament sobre el aspectes de l'acollida a l'alumnat nouvingut.

Finalment, al capítol VI, les conclusions, ens presenten algunes de les possibles línies de millora per a cada una de les dimensions dels plans d'acollida i els nivells dels processos d'assessorament que l'anàlisi de les dades ens mostren com prioritaris.

II. MARC TEÓRIC

Com acabem d'assenyalar, en primer lloc calia dotar-se d'un cert marc teòric de referència que ens mostrés quins aspectes dels plans d'acollida havien estat fins ara considerats com més rellevants, per poder organitzar al voltant d'ells la recollida de les experiències que ens permetessin formular els aspectes a millorar respecte a ells. Pel que fa als processos d'assessorament per ajudar a aquestes millores, també calia recollir els elements teòrics més destacats per tal de poder observar com apareixien en els assessoraments que s'estaven realitzant i proposar les millores pertinents.

El primer apartat fa un recorregut per algunes de les aportacions més rellevants als nostre país sobre els processos d'acollida, i proposa algunes dimensions per a l'anàlisi dels plans d'acollida que presentem al final.

En el segon presentem els quatre nivells d'anàlisi d'un procés d'assessorament que la reflexió sobre diversos processos d'assessorament i la recerca ens han permès definir i analitzar, referit a altres aspectes dels processos educatius, i que considerem que també poden ser rellevants en relació amb l'ajuda per al desenvolupament dels plans d'acollida.

II.1 Els Plans d'acollida i les aules d'acollida: dimensions i indicadors per a l'anàlisi.

L'arribada d'un nombre significatiu de famílies immigrades a les nostres escoles ha fet palesa la necessitat d'elaborar un conjunt de mesures que donessin resposta a les necessitats específiques d'aquest alumnat.

Passats els primers moments en què calia abans de res garantir l'escolarització, entrem en la reflexió sobre si, més enllà de l'escolarització la resposta educativa és prou adequada. En definitiva, si les decisions que estem prenent en els processos d'acollida i el suport per a la incorporació al nostre sistema educatiu estan sent les més adequades per tal que aquest alumnat pugui assolir els objectius de l'escolaritat obligatòria .

Algunes experiències reeixides, realitzades amb alguns alumnes que han cursat una bona part de l'escolaritat en el nostre sistema educatiu i que estan finalitzant l'escolaritat obligatòria, han donat lloc a models d'acollida i orientacions per l'adaptació curricular i metodològica. Aquest models serveixen de referència per al desenvolupament de propostes formatives via seminaris, grups de treball o assessoraments, que pretenen la millora dels plans d'acollida. La generalització d'aquestes experiències positives no sempre és fàcil, i topa sovint amb diverses dificultats.

A les conclusions de la Conferència Nacional d'Educació (2000-2002) s'apuntaren alguns factors que podrien ser determinants per superar aquestes dificultats i aconseguir la plena integració d'aquests alumnes. Entre els elements facilitadors del procés d'acollida se'n destacaven l'aprenentatge de la llengua en un entorn d'alumnat autòcton, la realització d'activitats educatives interdisciplinàries i internivells que afavoreixin la interacció entre alumnes en un ambient engrescador, la intervenció de mediadors culturals i l'elaboració de plans d'acollida.

En canvi s'assenyalaren com elements que dificultaven aquest procés la manca de coordinació interna i entre els serveis externs en el moment d'acollir un alumne que acaba d'arribar, la manca de materials didàctics adequats, els efectes segregadors d'algunes mesures (com ara els TAE externs) i la falta de continuïtat dels suports per l'alumnat quan porta més d'un any al centre.

A més de les propostes de caràcter organitzatiu i de gestió de recursos, i de fer èmfasi en la necessitat que els centres elaborin plans d'acollida, es recomana la incorporació als plans de formació inicial i de formació permanent del professorat de continguts relatius a l'atenció educativa a l'alumnat nouvingut.

A partir d'aquesta primera aproximació a com s'estava desenvolupant l'acollida de l'alumnat nouvingut, algunes recerques han aprofundit en aspectes concrets de la millora que se apunten en el treball de la Conferència.

Les reflexions i investigacions desenvolupades per Monton (1999, 2002 i 2003) sobre la integració de l'alumnat nouvingut ens aporten un conjunt de criteris respecte a com millorar algunes de les dificultats que va assenyalar la Conferència i que caldria investigar si es contemplen en els plans d'acollida actuals.

En relació amb l'acollida, proposa mesures relacionades amb estratègies organitzatives com ara la institucionalització de la figura del tutor d'acollida o la creació d'aules d'acollida en els centres, evitant la segregació de l'alumnat estranger. També planteja mesures relacionades amb l'organització del currículum i l'aprenentatge de la llengua, amb estratègies metodològiques, com ara la globalització dels continguts i el treball cooperatiu, i la potenciació del disseny de materials, especialment per realitzar el treball de llengües i per a la realització d'una tasca intercultural. Per últim, suggereix una sèrie de mesures que tindrien a veure amb serveis de suport externs: des dels recursos d'educació compensatòria fins la intervenció de mediadors culturals i educadors socials.

En relació amb l'alumnat, destaca la necessitat d'assegurar un seguiment continuat al llarg de tot el procés d'acollida, la potenciació de l'aprenentatge de la llengua i la necessitat d'afavorir el manteniment de la llengua materna i la cultura. Pel que fa al conjunt de l'alumnat del centre, caldria fomentar la realització de treballs interculturals i potenciar el moviment associatiu, de manera que s'afavoreixi la participació de l'alumnat immigrant.

En relació amb les famílies, hi ha propostes adreçades a millorar la informació inicial i la coordinació dels serveis per facilitar les gestions educatives de les famílies, mitjançant l'elaboració de plans d'acollida a nivell local, i concretant en els centres, suggereix facilitar la comunicació, la promoció de la participació dels pares, tant en espais de participació formal com en actes culturals i festius i fomentar les activitats extraescolars.

Finalment planteja un seguit de mesures adreçades a afavorir la inclusió social.

Per contrastar l'efectivitat de les activitats de formació, farem una primera aproximació partint de dos documents que fan referència directa a la pràctica.

El primer és el Document de treball del Programa d'educació compensatòria de les comarques gironines "Suggeriments i estratègies per afavorir la participació dels alumnes d'incorporació tardana al grup classe" AA.DD. (2002) . En aquest document s'assenyala la necessitat de treballar complementàriament en recursos i estratègies adreçades a tot l'alumnat i adreçades principalment als alumnes d'incorporació tardana. Les primeres pretenen aconseguir un clima de respecte

mutu, de cooperació, on tothom es senti valorat i reconegut. Es planteja un treball que es posa en marxa a partir d'explicitar i posar en funcionament un Pla per l'educació cívica i la convivència intercultural.

Els seus eixos són la igualtat d'oportunitats i el respecte a la diversitat. Pel que fa a les mesures adreçades especialment als alumnes d'incorporació tardana, el seu objectiu més immediat és lluitar contra el fracàs escolar que afecta aquests alumnes i que és sensiblement superior (entorn al 60%) al de la resta de l'alumnat. L'estratègia que proposen és l'acceleració dels aprenentatges instrumentals bàsics, mitjançant avaluacions periòdiques sistematitzades, i una graduació progressiva dels objectius a assolir que permeti planificar itineraris formatius personalitzats. El document recull també un seguit de propostes concretes sobre com intervenir a qualsevol àrea en situacions comunicatives orals, a partir d'imatges, gràfics i esquemes; en les explicacions col·lectives i a partir de textos, dictats o presa d'apuntes i d'altres més específiques per l'àrea de llengua, matemàtiques, ciències naturals, tecnologia i ciències socials.

L'altre document és una comunicació de l'IES Ramon de la Torre de Torredembarra al II Simposi Inclusió i ciutadania en la que es descriu el funcionament de l'Aula d'acollida i s'aporten nombrosos documents i fitxes de seguiment (Escobar, A. Luengo, C. Perez, M.J., 2000).

Els objectius que proposen per les aules d'acollida són: la integració, l'alfabetització i aprenentatge de la llengua i la convivència al centre en un sentit de prevenció de conflictes. La metodologia es basa en els principis de globalització, interdisciplinarietat, activitat, individualització, socialització i contextualització i funcionalitat.

En aquesta línia de reflexió sobre la pràctica, l'article de Majó (2005) aporta d'una banda el que anomena objectius bàsics que fonamenten el treball dins l'aula d'acollida i d'altra un recull de les característiques comunes d'aquestes aules. Assenyala també una sèrie de qüestions que caldria replantejar.

Quan enumera els objectius de l'aula d'acollida observem n'hi ha uns que fan referència en primer lloc a la vivència personal de l'alumnat, a la necessitat de crear un corrent de confiança mútua entre mestre i alumne. A continuació planteja diferents objectius centrats en els aprenentatges de l'alumne, i el desenvolupament de les seves capacitats personals, treballar perquè assoleixi la titulació i l'accés al

coneixement bàsic de la llengua. Finalment destaca aquells aspectes metodològics i didàctics que considera més idonis per aconseguir un ambient d'aula enriquidor, els eixos dels quals haurien de ser la pedagogia activa i la participació en la vida de l'aula. També fa èmfasi, com d'altres autors, en la necessitat de treballar perquè el marc general del centre educatiu sigui de convivència, respecte i coneixença mutua i d'interès per totes les cultures i que tot això no quedi restringit únicament a l'aula d'acollida.

Pel que fa a les famílies destaca la necessitat d'establir relacions de confiança, i en relació a l'entorn, a banda de les qüestions més acadèmiques, fa una reflexió sobre la necessitat de facilitar als alumnes un coneixement vivencial que els ajudi a elaborar sentiments d'estimació i pertinença.

Entre els trets comuns de les aules d'acollida assenyala els següents:

- es tracta d'un espai físic concret, d'aules dotades pel Departament d'Educació amb mitjans informàtics, i d'altres recursos
- són un mitjà, un recurs per aconseguir uns objectius, i en conseqüència esdevenen "aula de pas": han de ser intenses, flexibles i adaptables al procés particular d'aprenentatge de cada alumne i al ritme progressiu d'incorporació al currículum ordinari de cadascú
- són, elles mateixes, interculturals, per la diversitat de procedències i contextos culturals i socials, expectatives, etc. de cada alumne i la seva família
- han de facilitar la descoberta i els contactes amb l'entorn, especialment i com ja hem dit abans, aportant vivències i experiències significatives en el nou context en que es troben immersos i que encara desconeixen, i amb persones i entitats

Pel que fa als aspectes que sovint dificulten o fan molt complexa l'organització d'aquest tipus de recurs i que podrien contribuir a la reflexió sobre les millores que caldria proposar, assenyala :

- els horaris, perquè cal compaginar el número d'hores del tutor d'acollida amb la disponibilitat de l'aula, i fer possible a la vegada la participació d'altres professors i dels alumnes en activitats amb el grup ordinari
- els agrupaments d'alumnes, necessàriament inestables i molt flexibles
- l'atenció a la diversitat i la recerca de respostes educatives personalitzades
- la relació amb famílies que de vegades es troben en situacions extremes, mancades de recursos i força desorientades
- la coordinació entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària de manera que es faciliti la transició d'una a l'altra.

Finalment, i també des de la pràctica, volem destacar les reflexions que proposen des del treball del *Seminari sobre l'escolarització d'alumnat d'incorporació tardana de les comarques gironines* (Quintana, 2005) per aprofundir sobre el sentit de la tasca dels plans d'acollida i les aules d'acollida per les conseqüències pràctiques que comporten. Es destaquen els següents aspectes.

- La responsabilitat de l'alumnat nouvingut definida com a tasca de tot el centre, obligaria a invertir l'ordre de la incorporació: potser l'alumne hauria d'anar primer a la que serà la seva aula i el seu grup, conèixer el seu tutor, i després fer el disseny amb l'aula d'acollida. Això voldria dir que, sense deixar de ser el tutor de l'aula d'acollida un referent importantíssim, l'acció tutorial hauria de ser compartida, i el tutor del grup hauria de tenir una participació molt més directa en les decisions i actuacions. El mateix podríem dir de l'equip docent respecte l'equip de professors de l'aula d'acollida.

- Si l'aula d'acollida és oberta, ho és en totes direccions i per a tots: hi hauria de col·laborar el màxim de professorat, promoure intercanvis i cooperació entre alumnes de diferents grups de la mateixa o d'altres escoles de manera que es multipliquessin les experiències i les oportunitats de cooperar i compartir, sense oblidar l'obertura a les TIC i la innovació educativa.

- Cal evitar que el pas a l'aula ordinària suposi entrar en situacions d'estancament i crisi provocades no tant per les mancances en el domini de la llengua com per la falta d'un veritable plantejament d'adaptació curricular que

permeti accelerar els aprenentatges i dotar els nois i noies de les competències necessàries per integrar-se realment a l'aula ordinària.

- En el diàleg entre l'aula oberta i l'aula ordinària sorgeixen dificultats i contradiccions que haurien de servir d'estímul per a la millora de la pràctica educativa general de tot el centre, no només de l'aula d'acollida: el pes de la llengua oral, el treball cooperatiu, l'ús de recursos i suports visuals, les estratègies d'atenció a la diversitat dins l'aula són, entre d'altres, qüestions sobre les que caldria treballar des d'una perspectiva de centre.

- L'acollida no és un espai concret, una aula. És una actitud que ha de transformar les actuacions de la comunitat educativa, un procés d'acompanyament. Tot ell centre ha de ser acollidor, això vol dir que els nois i noies se'l han de fer seu, han d'aconseguir mantenir unes bones relacions amb els companys i percebre que se'ls dóna suport i eines per avançar en el seu procés d'aprenentatge.

El contrast entre les reflexions, els criteris i orientacions pel processos d'acollida d'aquest conjunt d'aportacions ens proporciona una informació suficient a partir de la qual poden elaborar uns criteris per anàlisi dels processos d'acollida a l'alumnat nou vingut.

Les dimensions i els indicadors referits a cada una d'elles que vàrem adoptar pels anàlisi de les pràctiques d'acollida i els processos d'assessorament para la seva millora, van ser els següents:

- El Pla d'Acollida. El Pla d'acollida com un Pla de Suport a l'alumnat nouvingut per identificar les necessitat educatives, ordenar els recursos i planificar, seguir i avaluar la resposta educativa d'aquest alumnat fins la seva incorporació total al sistema educatiu.

- L'avaluació inicial de les necessitats educatives d'aquest alumnat: L'acolliment de les famílies. Les entrevistes inicials. La coordinació amb els serveis d'acollida. L'avaluació de les capacitats bàsiques, la situació social, la situació familiar i la situació escolar i les competències en les àrees de llengua, matemàtiques i de coneixement del medi social.

- La resposta educativa: Les propostes curriculars individualitzades. L'adaptació d'iniciació, l'adaptació de seguiment i l'adaptació de consolidació de la incorporació al sistema educatiu. El reforç de llengua oral i segons la llengua d'origen. L'aprenentatge de la lectura, la comprensió lectora i l'escriptura.

- L'organització del suport al alumnes nouvinguts: Estratègies organitzatives: en petit grup, el reforç al grups ordinaris. Estratègies metodològiques: les mesures d'atenció a la diversitat del centre.

- La coordinació del Pla d'acollida i els Equips de Suport: Tasques del Coordinador de Suport a la Incorporació. Tasques dels professors dels Equips de Suport a la Incorporació. Coordinació del professorat en l'atenció educativa a aquest alumnat.

- La relació amb les famílies dels alumnes nouvinguts: Rellevància dels aspectes culturals en les pràctiques familiars. Tipologies de famílies: per aspectes culturals, per diversitat de composició dels membres. La socialització dels alumnes adolescents. Activitats i iniciatives en els IES. Identitat cultural dels fills de famílies immigrants .

- La Formació del professorat: La formació permanent dels Coordinadors dels Plans. La formació i la coordinació dels Plans de la zona educativa. La formació dels Equips de Suports. La formació dels tutors i dels professorat al centre.

II.2 L'assessorament per la millora dels Plans d'acollida i les aules d'acollida: nivells d'anàlisi del procés d'assessorament.

Pel que fa als referents teòrics per analitzar els processos de formació del professorat i en concret l'assessorament, vàrem prendre com referència inicial la proposta que vàrem formular a Onrubia, Lago y Pitarque (1996 i 2003) respecte el procés d'anàlisi de la interactivitat en una situació d'assessorament. Aquesta proposta que va estar desenvolupada i contrastada en diverses treballs previs, com els que esmentàvem a la introducció, i va ser sistematitzada i formulada en Lago (2001).

La recerca que vàrem a desenvolupar sobre un procés d'assessorament per a millora de l'avaluació (Lago, 2005) ens va demanar realitzar un recorregut a través de diferents marcs conceptuals, reflexions teòriques, investigacions i pràctiques sobre els processos d'assessorament que van donar lloc a una proposta per l'anàlisi d'aquests processos respecte als plans d'acollida de l'alumnat nouvingut. Així, el repàs d'algunes concepcions sobre el canvi i la millora de la pràctica educativa ens han permès caracteritzar com entendre i analitzar les millores que es poden generar en un procés d'ajuda al professorat. De manera similar, la revisió d'alguns principis del model d'assessorament educacional constructivista ens ha proporcionat un marc de referència per a l'anàlisi del procés d'assessorament objecte de la nostra investigació. Addicionalment, hem pogut incorporar aportacions complementàries per a la comprensió dels diferents plànols que intervenen en la planificació i el desenvolupament d'un assessorament; com les propostes de l'assessorament entès com una eina pel desenvolupament professional dels docents (Marcelo, 1996 i Tejada, 1998), l'assessorament com una eina per al desenvolupament organitzatiu i institucional de l'escola (Moreno i Escudero, 1992; Bolívar 1997)), la perspectiva del moviment per la millora de l'escola (Murillo, 2002, Nieto, 1996 i Guarro, 2000). Des de la perspectiva psicopedagògica també s'incorporen aportacions sobre l'assessorament entès com un procés de col·laboració (West i Idol, 1993) o sobre los processos interactius professors-assessor en l'assessorament (Sánchez, 2000). Aportacions provinents de fonts diverses que poden completar i enriquir, a efectes de la nostra discussió, les propostes realitzades des del marc del model educacional constructivista d'assessorament psicopedagògic.

Entenem que la revisió realitzada justifica la nostra proposta d'identificar i establir quatre nivells per a l'anàlisi d'un procés d'assessorament. El primer d'aquests quatre nivells remet a l'anàlisi dels continguts de millora, com referent sobre el qual observar i valorar les millores de les practiques educatives eventualment produïdes a partir del procés d'assessorament. Els altres tres nivells d'anàlisis remetent a aspectes de l'organització dels processos d'assessorament que hem anat considerant sistemàticament en la nostra revisió: el nivell de les fases i els procediments bàsics d'assessorament, és a dir, l'organització general del procés d'assessorament, el nivell de les tasques de construcció de la col·laboració, i les tasques de construcció de la millora al llarg de l'assessorament. Hem treballat en dos plànols paral·lels d'anàlisi relacionats amb el que es podrien denominar actuacions que realitzen conjuntament els participants al llarg d'una o diverses

sessions del procés d'assessorament; i el nivell dels recursos discursius de l'assessor, relatiu a les característiques de les intervencions de l'assessor, en els processos d'intercanvi amb els altres professionals.

Aquesta proposta ens permet disposar d'un conjunt de fases i procediments d'assessorament, tasques i recursos discursius de l'assessor que podem utilitzar com indicadors a identificar en els processos d'assessoraments. L'anàlisi de la presència d'aquests indicadors ens permetrà comparar diferents processos d'assessorament i buscar quines d'aquestes característiques, quan estan més presents en els processos d'assessorament contribueixen a desenvolupar millores més consistentes, més amples i valorades per assessors i professors.

Pel que fa al nivell de les *fases i procediments bàsics d'assessorament* es tractaria, en primer lloc, d'identificar si el conjunt de tasques que es desenvolupen en una o varies sessions posen de manifest cadascun dels procediments que a continuació assenyalen. En un segon moment, i en funció dels procediments que s'identifiquen, caldria valorar si cada una de les fases de l'assessorament hi és present i amb quina freqüència. Els procediments i fases a identificar serien: .

Fase 1. Anàlisi i negociació de la demanda i definició conjunta dels objectius i processos d'assessorament.

Procediments bàsics d'assessorament:

- 1.1. Promoció i orientació per a la formulació de la demanda com procés de col·laboració.
- 1.2. Negociació i delimitació del rol de l'assessor i participants en el procés d'assessorament.
- 1.3. Definició i concreció del problema / contingut d'assessorament.
- 1.4. Delimitació dels components de la pràctica educativa objecte d'anàlisi i millora .

Fase 2. Registre i anàlisi de les pràctiques educatives i formulació de propostes de millora.

Procediments bàsics d'assessorament:

- 2.1. Recollida i anàlisi de la pràctica educativa respecte als continguts d'assessorament.
- 2.2. Anàlisi de documents, informes i experiències sobre les necessitats educatives objecte d'assessorament.

2.3. Elaboració d'hipòtesi respecte a possibles innovacions en els plànols més significatius de les pràctiques educatives.

Fase 3. El disseny de les millores de la pràctica

Procediments bàsics d'assessorament:

3.1. Delimitació de cadascuna de les propostes de millora.

3.2. Anàlisi conjunta dels canvis a introduir per a cadascuna de les propostes de millora .

3.3. Selecció i elaboració dels materials i instruments dels canvis a introduir.

3.4. Acords del procés d'introducció i avaluació de les millores a introduir.

Fase 4. Col·laboració en el desenvolupament, seguiment i avaluació dels canvis en les pràctiques educatives.

Procediments bàsics d'assessorament:

4.1. Col·laboració, seguiment i avaluació dels canvis en les pràctiques educatives

4.2. Avaluació del procés d'assessorament.

El segon nivell d'anàlisi de l'organització de l'assessorament que proposem es refereix a les tasques que l'assessor i els participants desenvolupen al llarg d'una o diverses sessions del procés d'assessorament, i que apareixen de forma cíclica al llarg de les fases. Proposem analitzar-les des de dues perspectives: *com tasques de construcció de la col·laboració* i *com tasques de construcció dels continguts de millora*, en el bé entès que, en la pràctica, la majoria de les tasques que es desenvolupen durant l'assessorament serveixen al mateix temps per construir la col·laboració i per construir la millora.

Pel que fa a la construcció de la col·laboració, caldria analitzar si cada tasca es pot considerar com :

1. Tasca d'acord de les activitats i tasques assessorament.
2. Tasca de recollida, presentació i síntesi de propostes dels professors .
3. Tasca de presentació i anàlisi de propostes per l'assessor.
4. Tasca d'elaboració d'acords generals sobre introducció de les millores.

5. Tasca d'anàlisi de dificultats i concrecions per a la introducció de millores.

Pel que fa a la construcció del contingut de millora, es valora si la tasca que es desenvolupa es pot considerar com:

1. Tasca d'identificació de situació prèvia .
2. Tasca de formulació del problema i els continguts d'assessorament.
3. Tasca de reflexió sobre la pròpia pràctica.
4. Tasca de definició i concreció de millores.
5. Tasca de síntesi i resituació de les millores.

El tercer nivell d'anàlisi de l'organització del procés d'assessorament es refereix a la identificació dels *recursos discursius de l'assessor*, para poder analitzar les característiques de las intervencions de l'assessor per poder construir i mantenir la relació d'assessorament que permeti elaborar els continguts de millora i incorporar-los a la pràctica educativa. Es tractaria de identificar si les intervencions que realitza l'assessor prioritàriament tenen com objectiu:

1. Presentar un problema o **subproblema** nou.
2. Assenyalar una tasca a realitzar.
3. Preguntar, demanar opinió, sol·licitar informació, aclariment.
4. Aportar informació complementària
5. Acceptar, confirmar, repetir per a confirmar
6. Relacionar, justificar, argumentar amb una activitat d'ensenyament-aprenentatge
7. Conceptualitzar, **reelaborar**, argumentar amb un concepte
8. Formular una síntesi o proposar una conclusió

Les aportacions de Cabrera i altres (1999) i Jordán sobre la formació del professorat en situacions de multiculturalitat, assenyalen la necessitat d'adoptar un model de formació i assessorament "pràctica-teoria-recerca-acció-reflexió-pràctica". La nostra proposta coincideix bàsicament amb aquestes aportacions que també seran un referent important en les nostres anàlisis.

III. OBJECTIUS DE LA RECERCA

L' objectiu del nostre projecte va ser la recerca de criteris i orientacions per la millora de les intervencions que es realitzen en les diferents fases i àmbits del procés d'acollida de l'alumnat nouvingut, tenint en compte les dificultats que suposa la incorporació dels models teòrics que s'estan proposant a l'actualitat. Per això ens vam proposar analitzar la incidència que tenen a la pràctica educativa les estratègies de diversos processos d'assessorament sobre diferents aspectes dels plans d'acollida. En concret els objectius del projecte serien els següents:

1. Identificar i analitzar les dificultats que troben els mestres i professors en els processos d'acollida i de suport als alumnes nouvinguts a través de les demandes en els processos de formació.

2. Analitzar les fases i procediments d'assessorament, tasques i recursos discursius que es fan servir en els processos de formació d' assessorament per la millora dels plans d'acollida dels centres docents

3. Avaluar les millores en les pràctiques educatives dels centres i les aules respecto al continguts dels plans d'acollida i suport i analitzar la contribució dels processos d'assessorament, i les dificultats per al seu desenvolupament.

4. Elaborar alguns criteris i orientacions per a la millora de les actuacions dels plans d'acollida i algunes propostes respecte als continguts, les condicions i més en concret els processos de formació mitjançant l'assessorament en el desenvolupament dels plans d'acollida al alumnat nouvingut.

IV. METODOLOGIA I FASES DE LA RECERCA.

IV.1 Context de la recerca i participants.

Els criteris per la tria dels centres i assessors que va participar en la recerca van ser de dos tipus:

- Pel que fa als centres es van proposar tres grans criteris:

- . que hagués centres de titularitat pública i de titularitat privada concertada,
- . que s'inclouguessin centres d'educació primària i d'educació secundària i
- . que fossin de zones amb diferents grandària de població que representessin a la diversitat de centres de tota la comarca del Maresme.

- Pel que fa als assessors es va considerar que els assessors que de manera més directa havien incidit en els plans d'acollida als nou vingut als centres eren:

. Els assessor en Llengua, Interculturalitat i Cohesió Social (a partir d'aquí assessor LIC) amb que el Departament d'Educació estava dotant el sistema educatiu per assessorar al professorat en la resposta educativa a l'alumnat nouvingut

. Els assessor dels Plans de Formació de Zona que estaven incidint en els Plans d'acollida a l'alumnat nou vingut.

Atenent a aquest criteris la recerca es realitza en el següents centres.

- . Un Centre d'Educació Infantil i Primària del Baix Maresme.
- . Un Centre d'Educació Infantil i Primària de Mataró
- . Un Institut d'Educació Secundària Obligatòria de Mataró.
- . Un Centre Concertat d'Educació Primària i Educació Secundària de Mataró.
- . Un Institut d'Educació Secundària Obligatòria de l'Alt Maresme.

- . Un Centre Concertat d'Educació Primària i Educació Secundària de l'Alt Maresme.

Pel que fa als assessor participen:

- . Dos assessor LIC de l'equip de Mataró
- . Una assessora LIC de l'equip de l'Alt Maresme
- . Una assessora LIC de l'equip del Baix Maresme
- . Dos assessor de l'equip de formadors d'atenció la diversitat multicultural de l'ICE de la UAB.

IV.2 Fases de la Recerca.

El desenvolupament de la recerca es va realitzar al llarg de 6 fases que detallem a continuació.

I . Planificació del Projecte de Recerca. Octubre 2004.

En aquesta fase es van desenvolupar les següents tasques :

- Recerca bibliogràfica per l'elaboració d'instruments.
- Disseny d'instruments de recollida de dades: entrevistes i qüestionaris per a professors, mestres i assessors i pautes de recollida i anàlisi dels plans d'acollida i dels assessoraments.
- Negociació, Planificació i Temporalització d'entrevistes i qüestionaris amb professors, mestres, assessors LIC i formadors de l' ICE.

II. Identificació necessitats de formació i continguts millora en els processos d'assessorament en les CEIP, IES i Centres Concertats. Novembre – Desembre 2004.

Es va realitzar amb dos tipus de tasques:

- Entrevista amb cada assessor LIC per identificar un IES o un CEIP on es desenvoluparà un procés d'assessorament sobre un del eixos abans esmentats.

- Entrevista amb el coordinador dels assessors-formadors de l'ICE de l'UAB per identificar centres amb les mateixes característiques.

Els continguts fonamentals d'aquestes entrevistes van ser:

. Anàlisi de la negociació amb el centre per identificar dins de les tasques del Pla d'acollida i perquè s'ha donat prioritat a aquest contingut.

. Identificació del contingut a treball: situació actual al centre i millores que es pretenen.

. Sessions d'assessorament previstes tipus d'estratègies que es pretenen seguir i temporalització

. Identificació de 2 professors o mestres, segons els centres, amb els que analitzar aquests contingut i aspectes centrals del contingut a treballar amb ell.

. Identificació, negociació i temporalització d'entrevistes amb els professors i de l'observació d'una sessió d'assessorament.

III. Recull d'expectatives dels mestres i professors sobre millores prioritàries en el Pla d'acollida i característiques dels assessoraments per assolir-les . Desembre. Gener i Febrer. Va suposar realitzar una tasca fonamental:

- Entrevistes individualitzades a partir de qüestionari semidirigit a 2 mestres del CEIP, 2 professors de l'IES i un mestre i un professor implicats en l'assessorament sobre la situació actual del Pla d'acollida del centre i quines considera que són les millores prioritàries que es treballaran a l'assessorament .

IV. Observació d'una sessió d'assessorament i recull de valoració de millores en el Pla d'acollida i del procés d'assessorament en els centres concertats. Febrer i Març.

Es va concretar en :

- Observació d'una sessió d'assessorament prèviament acordada amb els assessors i rellevant pel procés.

- Entrevista individualitzada a partir de qüestionari a 1 mestre d'educació primària i un professors de l'ESO implicats en l'assessorament sobre quines millores en el Pla d'acollida pensa que s'han assolit i incorporat a la pràctica educativa i quins procediments i tasques d'assessorament poden haver contribuït a fer-ho.

V. Observació d'una sessió d'assessorament i recull de valoració de millores en el Pla d'acollida i del procés d'assessorament en els CEIPs i IES. Març Abril i Maig..

Això va suposar:

- Observació de les sessions d'assessorament prèviament acordada amb els assessors LIC en cada centre.

- Entrevista individualitzada a partir de qüestionari als mestres i als professors acordats amb l'assessor LIC i els centre implicats en l'assessorament sobre quines millores en el Pla d'acollida pensa que s'han assolit i incorporat a la pràctica educativa i quines estratègies i tasques d'assessorament poden haver contribuït a fer-ho.

VI. Anàlisi de les millores en el Pla d'Acollida i de les aportacions del procés d'assessorament.

Que es va concretar en:

- Entrevista cada assessor LIC dels CEIP i dels IES i amb els assessors formadors de l'ICE per analitzar:

- . *Millores introduïdes en el Plans d'acollida respecte als continguts d'assessorament.*

- . Fases, procediments d'assessorament, tasques i recursos discursius en cada una dels processos d'assessorament.

IV.3 Procediments i instruments de recollida de dades.

El desenvolupament de les fases que acabem de presentar va suposar el desenvolupament d'alguns instruments de recollida de dades que van ser fonamentalment guions per entrevistes semidirigides. En concret se'n van desenvolupar (3) , que enumerem a continuació i es presenten en els annexos.

- Un guió d'entrevista semiestructurada a realitzar amb els assessors per a la recollida de continguts de millora i procés d'assessorament previst. Annexo 1 : Entrevista Inicial Assessor.

- Un guió d'entrevista semiestructurada a realitzar amb els mestres i professors per la identificació de millores que consideren prioritàries en el pla d'acollida i del tractament a donar en els processos d'assessorament acordats. Annex 2: Entrevista Inicial als Mestres i/o Professors.

- Un guió d'entrevista semiestructurada a realitzar amb els mestres i professors i assessors per l'avaluació de les millores al pla d'acollida afavorides per l'assessorament. Annex 3: Entrevista Avaluació Millores Post Assessorament. Mestres, Professors i Assessors

Aquest guió s'ha adaptat a cadascun dels centres en funció de les dades de les fases anteriors. L'Annex 4: es un exemple de l'adaptació a un centre. Annex 4: Entrevista Avaluació Millores Post Assessorament. Mestres Centre – Cas 2.

V. RESULTATS

V.1. Demandes i necessitats de millora del Plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut.

V.1.1. Demandes i necessitats de millora des de la perspectiva dels assessors.

Els continguts d'assessorament acordats en la negociació dels plans d'intervenció i l'anàlisi de les primeres sessions dels processos d'assessorament que hem realitzat amb alguns assessors ens han permès identificar quins serien els continguts relacionats amb cada una de les set dimensions que els assessors pensen que serien prioritàries per treballar la millora dels plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut.

A continuació per a cada una de les dimensions recollim els continguts que bé en la negociació dels assessorament o en aquestes primeres sessions s'identifiquen com prioritàries per la millora dels plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut.

a) Respecte a l'organització del recursos, la planificació de la resposta i la incorporació total dels alumnes, els continguts que des de diferents assessoraments els assessors consideren prioritàries es refereixen a l'aula d'acollida. En síntesi, i prenent com referència diferents assessoraments els continguts serien:

- Objectius generals de l'aula.
- Criteris d'organització de l'aula d'acollida:
 - . Organització horària de l'AA amb els horaris del centre
 - . Quins alumnes haurien d'acudir a l'aula d'acollida
 - . Agrupacions d'alumnat en l'aula d'acollida: quantitat d'alumnes en cada grup i quantitat de grups
 - . Resposta des de l'aula d'acollida als alumnes d'educació infantil
- Recursos que ha de tenir l'aula d'acollida: Personals i Materials

- Relacions entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària.

- Criteris i continguts de les avaluacions de les necessitats educatives de l'alumnat nouvingut per decidir el suport que cal proporcionar des de l'aula d'acollida

b) Pel que fa a l'avaluació de les necessitats educatives de l'alumnat nouvingut per tal de decidir els recursos a proporcionar, en un assessorament els plantegen dos continguts:

- Eines per l'avaluació de les necessitats dels alumnes. Especificant el paper que hauria de desenvolupar l'assessor LIC i el tutor de l'aula d'acollida.

. Tipologia de tasques que s'haurien de fer per a l'avaluació i decisió de l'agrupament de l'alumnat segons els cursos, edats, i tipus d'agrupaments dels alumnes.

c) La planificació i desenvolupament de les propostes i adaptacions curriculars individuals és una de les dimensions en les que els assessors identifiquen més necessitats d'assessorament, els continguts més destacats per ells son els següents:

- Tipus i activitats d'avaluacions inicials per poder lligar-les amb l'elaboració de les programacions individuals.

- Temes a tractar en cadascuna les àrees que es treballen a l'AA i seqüenciació en coordinació amb la que es fa a l'aula ordinària.

- Elaboració de les adaptacions curriculars a partir del materials de les àrees que es fa servir al grup classe ordinària. Criteris per organitzar l'activitat de l'AA a partir d'aquestes activitats .

- Materials, bibliografia i estratègies per estratègies pel treball de la llengua oral a nivell d'aula d'acollida, aula ordinària i d'activitats de pati al centre.

- Material i activitats per l'adaptació de les àrees de matemàtiques, ciències socials i ciències naturals, a l'aula i al centre.

- Programació d'activitats pel diferents nivells de competència lingüística en la segona llengua: el grup 0 que s'inicia en l'aprenentatge, el grup 1 que té competència comunicativa mínima i el grup 2 que inicia la lectura i escriptura.

- Coordinació del seguiment de les adaptacions curriculars per part de la tutora de l'aula d'acollida i la psicopedagoga del centre.

c) Respecte a l'organització i la coordinació del suport d'aquests alumnes en els diferents recursos del centre, encara que des de la majoria dels assessoraments es treballen continguts d'aquesta dimensió, podem dir que només en un assessorament es defineixen amb claredat i es concreten en:

- coordinar les activitats que fan tots els professors.

- coordinar les metodologies de treball.

- elaborar una pauta de treball i d'organització i coordinació del material que es fa servir.

d) La coordinació dels professors i professionals que intervenen amb l'alumnat nouvingut es una de les prioritats també força freqüents, encara que també s'observa que no es concreten massa els continguts a treballar. En els diferents assessoraments els continguts més freqüents han estat:

- Anàlisi de situacions de conflicte amb els professors del aula ordinària d'alguns nens nouvinguts sobre la tasca a fer a l'aula d'acollida i a l'aula ordinària.

- Criteris i procediments per coordinar els continguts que es treballen a l'aula ordinària i aula d'acollida

- Definició de les responsabilitats del tutor de l'aula d'acollida i del tutor de l'aula ordinària.

- Col·laboració en la cohesió del professionals que intervenen a l'Aula d'Acollida, elaborant els processos de presa de decisions conjunta per tots els professors pel que fa a l'organització dels grups de l'AA, materials han de fer servir els alumnes, i com s'han de fer les reunions d'aula amb les famílies.

- Coordinar i concretar la intervenció i la tasca de la tutora d'AA, de la psicopedagoga del centre i de la professora de suport oral en la intervenció amb aquests alumnes. Tenint en compte el temps que porten al centre, el criteri podria ser que els alumnes nous tinguessin la seva resposta a l'aula d'acollida i els que porten més temps en els altres dos recursos.

e) Pel que fa als aspectes relacionats amb la relació amb les famílies, només en un dels assessoraments es defineix un contingut d'assessorament concret al respecte:

- Anàlisi dels trets fonamentals de la realitat sociocultural en aquest moment i en aquesta realitat de quatre col·lectius majoritaris de nous: magrebins, subsaharians, xinesos i llatinoamericans, i com les característiques de les famílies es reflecteixen en l'escola.

V.1..2 Demandes i necessitats de millores des de la perspectiva del professorat.

a) Els aspectes del Pla d'acollida en que els professors observen més dificultats i en què l'assessorament podria ajudar a assolir millores serien els següents:

Destaquen les dificultats per la comunicació derivades dels desconeixement de la llengua en aquests primers moments. Aquests problemes preocupen tant en la comunicació amb els alumnes com amb els pares, ja que l'accés als traductors no sembla que sigui tan fàcil i no sempre es veu ben resolt. De manera secundària a la llengua preocupa un coneixement suficient dels trets culturals dels nous, de la seva percepció de l'escola i la jerarquia social i el paper que atorguen a una i altre. Lligat a això, algun centre assenyala la preocupació per com els reben els

altres nens, que els veuen diferents i el perill a que s'acostumin a veure'ls com diferents.

Un altre bloc de motius de preocupació està lligat a la percepció que tenen els tutors de l'aula d'acollida de com aquests alumnes son acollits a l'aula ordinària i la tendència a dipositar tot el treball en l'aula d'acollida, ja que consideren que dintre del grup ordinari poc es pot fer per ell. O en algun centre la dificultat per compartir l'atenció entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària, ja que semblen no entendre el sentit de l'aula d'acollida i la necessitat que aquests alumnes hagin de rebre algun suport fora de l'aula, la qual cosa contrasta amb el fet que normalment aquests alumnes no segueixen el currículum.

Un tercer bloc de aspectes considerats com més dificultosos de l'acollida te a veure amb els processos i les activitats d'avaluació de les necessitats educatives d'aquests alumnes, i els criteris per decidir en quins grups han d'estar ubicats. Lligat amb això, en alguns cas preocupa disposar d'uns criteris que realment orientin sobre com agrupar els alumnes segons els diferents tipus de necessitats i com organitzar en els primers moments l'activitat amb aquests alumnes des de l'aula d'acollida i amb quin tipus de material.

b) De les set dimensions dels plans d'acollida sobre les que hem organitzat la nostra recerca, consideren que presenten més dificultats i necessiten ajuda per la millora mitjançant l'assessorament ens dues dimensions que destaquen amb la mateixa importància.

La primera són diferents aspectes relacionats amb l'organització dels recursos i la coordinació del professorat. En alguns casos es concreta que el que es necessita es una major dotació de recursos.

Una professora ho expressa així:

“Crec que en temes com si s'han de treure de la classe o no, quins professors haurien de treure'ls, com haurien de treure'ls, si es poden fer servir d'altres alumnes per a fer d'intèrprets o per ajudar-los, si s'ha de treballar en hores lliures amb ells, o en hores com tots els nens... Suposo que en aquests aspectes ens donaran algunes respostes.”

La segona dimensió són diferents aspectes lligats amb l'avaluació inicial dels alumnes i la planificació de la resposta educativa i les adaptacions i totes les mesures d'avaluació que deriven d'elles.

Una de les professores afirma:

“Crec que en el treball amb el coordinador pedagògic, també en les reunions amb el cap de Departament per informar les adaptacions que farem . Serà important aclarir tot el tema de les notes i com s'avalua. El volem es que s'avaluï la integració i fer observacions del professors del rendiment, per tal de poder fer informes d'avaluació qualitius”

c) Respecte a quins aspectes relacionats amb l'organització del recursos, la planificació de la resposta i la incorporació total dels alumnes al centre suposen més dificultats i necessitarien més assessorament destaquen els següents tipus de consideracions.

En general no s'identifiquen dificultats directament relacionades amb aquests aspecte sinó secundaries. Per exemple s'assenyala la necessitat de traductors i mediadors per poder treballar amb les famílies. També s'assenyalen aspectes relacionats amb l'escassa comunicació i les dificultats pels alumnes per passar dels TAE a les aules ordinàries. Finalment, en algun cas indiquen que existeixen una sèrie de criteris sobre quan els alumnes han d'incorporar-se a les aules ordinàries i tal i com està establert es fa. En relació amb aquest aspecte, un parell de professors consideren que caldria aclarir els criteris de quan ubicar als alumnes definitivament a l'aula ordinària i com organitzar els grups de l'aula d'acollida .

Una de les opinions expressa aquesta demanda així:

“Crec que l'assessorament ens podria ajudar a poder veure les necessitats dels nens i on s'ha d'ubicar ja que a l'aula d'acollida trobem alumnes amb molts diferents nivells.”

d) Pel que fa a les dificultats en aspectes relacionats amb l'avaluació de les necessitats educatives en el moment de l'arribada i l'acolliment de les famílies es destaquen aspectes tant diversos en els centres com els següents:

En primer lloc es destaca que no es disposa d'eines per poder detectar els problemes de comprensió dels alumnes i en general hi ha una expectativa que els assessorament o els processos de formació proporcionin aquestes eines.

En altres centres, sobretot d'educació secundària o que sembla han fet algunes avaluacions inicials de les competències i relacionat amb el material per fer-ho les dificultats es centren en trobar proves o criteris per l'avaluació inicial que facin una identificació de les necessitats que pugui ser útils per dissenyar la resposta educativa d'aquests alumnes. Expressen aquesta necessitat intervencions com les següents:

“(La dificultat) ... està en poder adaptar les proves generals d'avaluació que tenim a les diferents edats que arriben els alumnes i als diferents nivells amb que arriben. “

“ Normalment els alumnes arriben amb el curs al que han d'anar decidit: això te avantatges i dificultats. De vegades podries col·locar-lo millor. S'intenten esbrinar en l'entrevista amb la família en aquest primer moment, aspectes importants com: si tenen l'idioma per poder comunicar-te , si tenen molt d'interès en incorporar-se al món del treball. També fem unes proves per veure les competències en la seva llengua i a partir d'aquí organitzar l'horari. Jo en el que veig més dificultats es que no hi ha criteris objectius per poder decidir en quin curs col·locar als alumnes. Es massa rígida la forma de col·locar els alumnes. Caldria plantejar-se que es el que vol fer l'alumne.”

Pel que fa a les famílies preocupa sobretot la inseguretats en la comunicació amb els famílies en el moment inicial i com orientar i cap on adreçar-se per resoldre aquelles necessitats que no depenen directament dels centres.

Dues professores lo exposen així:

“ L'assessor pot ajudar en les entrevistes primeres proporcionant el mediador ... organitzar el temps, saber qui ha de venir i quan, el mediador, la família i tot això.”

“ Crec que l' important en el moment inicial es conèixer les necessitats econòmiques i sobretot saber qui les ha de suplir. Si se li ha de demanar material saber qui ens ha d'ajudar en això. “

e) Respecte a les dificultats relacionades amb la planificació de la resposta educativa i el desenvolupament de les propostes i adaptacions curriculars individuals, més que dificultats, els centres exposen quin grau de desenvolupament

han realitzat de les adaptacions, que oscil·la entre posicions molt dispars que potser venen a mostrar les dificultats per comprendre com abordar en termes generals les adaptacions curriculars amb aquests alumnes. Dues opinions de dos professors mostren els punts tant divergents:

“En molts casos estan fetes, a més cal fer-les segons demana el Departament. Moltes vegades penso que està bé a nivell burocràtic, però no se si serveixen, vull dir si que serveixen però no es la fórmula màgica per a resoldre les situacions d'aquests nens. En tot cas s'haurien d'utilitzar com a referència i no com a cosa única. A més a més, a vegades les fan professors que fan substitucions i no se si es això el que cal. “

“Aquest es un apartat que surt sovint a les reunions de coordinació a l'ordre del dia, però altres temes que semblen més urgents se'ns mengen, per tant no se si de moment es faran gaires.”

Un primer tema que preocupa es si les adaptacions han de centrar-se en l'activitat que es realitza des de l'aula d'acollida o la que es realitza a l'aula ordinària i en aquest cas, si es pot considerar que les adaptacions haurien de consistir en activitats diferents a les que realitzen tots els alumnes.

L'opinió d'una professora recull amb certa claredat aquesta percepció:

“Realment no s'adapta perquè pugui fer una altra cosa. No sempre estan ben atesos els alumnes. Al arribar a l'aula ordinària normalment no s'adapta. Les hores que no pot estar a l'aula d'acollida i estan a la ordinària es queden penjats moltes vegades. Hi ha professors amb els que hi ha acord de que li donin una feina adaptada a les seves necessitats. Normalment son feines molt diferents i no tenen a veure amb el que es fa a l'aula.”

Algunes tutores d'aula d'acollida o professores ha iniciat un procés d'elaboració adaptacions curriculars, a partir de la elaboració de certes unitats de programació sobre blocs temàtics que es treballen en tots els cursos de l'educació primària amb diferents nivells d'aprofundiment, començant per un primer nivell adreçat a alumnes amb competències bàsiques molt mínimes. L'objectiu es que pugui servir per alumnes molts diferents. La incertesa davant la validesa d'aquesta opció, malgrat la satisfacció de les professores queda reflectida en aquesta opinió.

Vam acordar fer una primera adaptació de les àrees de socials i naturals, però el que jo he de fer ha de ser molt individualitzat, però no tinc temps per fer, tinc moltes reunions.

L'assessor el que va fer es portar coses que han fet altres comarques ... vaig agafar alguna però eren de nivells molts diferents. A partir d'aquí he començat a mirar quins eren els temes

que es donaven a tota l'educació primària . He començat amb la classificació dels éssers vius, després treballaré els animals i després les plantes.

Dificultats? No ho se , jo això no ho fet mai ni ho he portat a terme. De moment lo estic planificant ... Jo no se si això es correcte, ningú m'ho ha dit. Jo el que faig es el que em dona l'assessor ho adapto.

Que demanaria d'assessorament a més a més del material? No se potser a més a més del material jo el que preguntaria es si les activitats que es preparen pels alumnes son les correctes. Per exemple, per als de 6è al ordinador hi ha una programa no se si es podria fer servir per les adaptacions, o si no valdria la pensa pels nens que no tenen un idioma molt diferent al nostre (sud americans) , per exemple si es correcte el que fem de que facin servir paraules i les repeteixin però no saben el que és ... jo no se si això està ben plantejat ... crec que no coneixen el vocabulari i no coneixen les coses. No se si les activitats estan ben plantejades.

El tercer gran problema que detecten alguns professors es la validesa de l'avaluació dels alumnes que es realitza en les adaptacions. Alguns plantegen la preocupació respecte com utilitzar les adaptacions per realitzar una avaluació dels aprenentatges que tingui validesa de cara a acreditar els aprenentatges i les competències d'un alumne d'un determinat cicle o etapa

Les dificultats vindran en l'avaluació . L'avaluació la farem conjuntament i hem d'haver acordat entre tots com es farà. Dependrà de les persones ... por haver més problemes o no ... ja veurem.

No se en quin sentit podria venir l'assessorament . Segurament el que més en preocupa amb aquests alumnes és en l'apartat legal, sobre tot a final de curs i a final d'etapa, que es el que realment es pot fer si no arriben al nivell del curs.

El nen que vàrem veure fa una estona te una ACI feta per EE i no se com es resol això, jo no se ben be on hem d'arribar cadascú.

Finalment s'apunta el que pot ser una primera intuïció sobre un cert caràcter diferent que haurien de tenir les adaptacions en aquests alumnes, respecte al ús que s'ha fet referit als alumnes amb n.e.e. derivades de discapacitats. Per un cantó pel que es refereix al caràcter i les dificultats per a la identificació de les competències bàsiques d'aquests alumnes més enllà de la llengua en que ho expressi i per altre per les possibilitats d'evolució d'aquests alumnes.

Dues intervencions de dues professores exemplifiquen aquestes dificultats:

“Les adaptacions costen , costen molt. J a saps que saben coses, que saben multiplicar, però no saben dividir... per es alguna cosa més ... Els difícil es realment identificar els buits i poder decidir i organitzar-se per incidir més en això i en quin ordre ... això es el difícil. “

“El que mes preocupa es portar-ho a la pràctica . El que es fa sobre paper portar-ho a l'aula es difícil. S'ha de ser flexible perquè tots els alumnes tenen una evolució però en aquests hem de ser més flexibles en funció de l'evolució de l'alumne, ja que poden ser molt diferents depenent uns dels altres. “

f) Les dificultats relacionades amb l'organització i la coordinació del suport d'aquests alumnes en els diferents recursos del centre en els professors amb que hem treballat s'organitzen al voltant de tres grans temes:

En primer lloc caldria esmentar les dificultats per trobar espais horaris en que els professors que intervenen amb aquest alumnat pugui coordinar la seva intervenció. Son força representatives d'aquestes dificultats les valoració que realitzen dues professores:

S'està treballant . La veritat es que comencem de zero. Les coordinacions son molts difícils per que estan els horaris molt plens. En realitat les coordinacions es fan en passadissos.

Es el que més dificultats ens porta. Jo he d'anar a tots els equips docents i els acords queden a nivell d'aula. En realitat hi ha molt poca comunicació individual amb els tutors... no hi ha temps es fa a nivell de passadissos. Hi ha dificultats també perquè la tutoria personal coincideix amb la tutora de l'aula.

El segon tipus de problemes, que reflecteix també la intervenció de la professora anterior, es refereix a una certa tendència a dipositar exclusivament en mans de la tutora de l'aula d'acollida o dels òrgans de gestió del centre la resposta a aquests alumnes. Una professora ho expressa dient

Es del que més preocupa per que hi ha professors que es preocupen , però són just els que estan en els càrrecs directius, els altres com deia fins i tot fan comentaris despectius cap aquests nens i costa molt.

Finalment el tercer tipus de problemes es planteja en centres on es comparteix la intervenció en aquests alumnes però la coordinació entre els diferents tipus de suports dels que poden gaudir en el procés d'incorporació total a les

activitats educatives i escolars ordinàries suposa dificultats. La valoració d'una tutora d'aula d'acollida ho reflecteix amb claredat:

El tema de quins alumnes han de ser atesos a l'Aula d'Acollida i quins des d'Educació Especial està sobre la taula, però no ens posem. Caldria parlar de que determina l'EAP si tenen que tenir suport més enllà de l'aula d'acollida. Crec que cal analitzar el problemes de coordinació entre aula d'acollida, aula d'educació especial i la intervenció dels psicopedagogs. Crec que es un del punts importants a tractar durant el curs.

Malgrat això hi ha alguns centres on encara que no s'ha iniciat l'aula d'acollida les expectatives respecte a la coordinació del professorat son força positives i apunten a un cert model d'intervenció a l'aula d'acollida amb la participació de diferents professors. En d'altres, sobre tot d'educació primària les respostes d'alguns professors mostren un elevat grau de coordinació, en el que comencen fins i tot a diferenciar diversos nivells de coordinació per prendre diferents decisions.

Dues valoracions de dues professores ho evidencien:

No crec que la coordinació plantegi problemes, perquè hi ha bona voluntat. Però si hem de fer una aula d'acollida, ha de ser redistribuida, sinó hi haurà problemes concentrant-la en una sola persona.

Pel tema de les adaptacions nosaltres lo tractem a la CAD (Comissió d'Atenció a la Diversitat) Tenim una reunió en la que està la Cap d'Estudis, els coordinadors de nivell, la mestra d'EE i jo com tutora de l'aula d'acollida. Aquí es on el treballam i decidim.

Per altre cantó anem quedant per nivells. Hem fet una reunió per a cada aula on venen nens a l'aula d'acollida. Fem una reunió o 2 per trimestre amb els tutors. Els tutors expliquen que estan fent a l'aula, en quines assignatures no tenen tants problemes. Van parlar del que fan de lectura, del que fan de càlcul i del problemes de vocabulari.

e) Respecte a les dificultats en la relació amb les famílies dels alumnes nouvinguts les dificultats en general no venen tant de la disposició d'aquestes a apropar-se a l'escola sinó de les possibilitats de l'escola de poder respondre a les peculiaritats o necessitats d'aquestes famílies. En aquest sentit destaquen dos tipus de dificultats:

Les dificultats per a comunicar-se degudes al desconeixement per part de l'escola de la llengua. En general s'apunta al ús dels mediadors culturals i traductors per resoldre aquest problema o, especialment en l'educació secundària, a l'ús d'alumnes que coneixin les dues llengües, la de l'escola i la de la família, amb fluïdesa. Malgrat això hi ha algunes situacions urgents que demanen una comunicació ràpida amb la família i aquest tema es motiu de preocupació per algun professor. Una tutora d'aula d'acollida el expressava dient:

Com deia jo no he tingut cap problema en la relació amb les famílies. Només et puc dir el que em recordo de la problemàtica que vaig sentir parlar quan es matriculava el nen xinès d'abans. Jo veia que havia molt problemes per poder entendre i no se com es pot arreglar això, sobretot als 2 o 3 tres dies que va agafar la varicel·la i era una cosa urgent dir-li a la família que el nen estava malalt i no podia venir a l'escola, realment va ser un problema.

L'altre dificultat per alguns tutors i professors és com abordar o tenir present les peculiaritats culturals d'aquests col·lectius en les entrevistes al tractar alguns temes. Una tutora d'aula d'acollida exposa la seva preocupació per aquest tema en els següents termes:

El problema fonamental es que se senten o es posen al marge, els àrabs sobre tot.. Els sudamericans son un altre tema, son més europeus o estan molt més adaptats. L'assessorament ha d'ajudar a prendre decisions de on he de posar-me, què he de preguntar i que no, en que s'ha de ser amb ells més directa i en que no ... això costa aprendre.

V.2 Continguts de millora, fases, tasques i recursos d'assessorament en les sessions d'assessorament sobre Plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut. .

V.2.1 En les expectatives dels professors.

a) Pel que fa als continguts de millora dels Plans d'acollida que, segons els professors, s'haurien de prioritzar des de la intervenció dels assessors, en destaquen tres de caràcter molt general. Un primer contingut seria la concepció o representació mental sobre els factors implicats en els processos d'acollida que té el professor. En segon lloc es destaca la necessitat de motivar per implicar-se a fons en els processos d'acollida de l'alumnat nouvingut i també en cert sentit la necessitat d'incidir sobre els processos organitzatius.

Tres aportacions dels professors que ens mostren aquestes expectatives són les següents:

Costa d'acceptar la diversitat. Hauríem de canviar la manera de pensar d'algunes persones, la mentalitat de la gent, per fer-los que poguéssim integrar-los millor.

Hi ha gent conciençada des del principi, però no tothom. Es una mica complicat fer que la gent prengui consciència. Jo crec que no tothom està assabentat del problema que és.

Hi ha molta gent bastant reticent. No són realistes: no són conscients de que la situació actual cada vegades va a més. No veuen que s'ha de treballar amb molts nivells.

b) Respecte a les fases i tasques d'assessorament es destaquen diferents aspectes.

En primer lloc s'observa que encara que es considera que han d'aportar elements teòrics sobre el procés d'acollida o informacions sobre les diferents cultures, es reclama que les activitats d'assessorament incorporin elements pràctics. En segon lloc observem que es reclamen que les activitats es realitzin des de dues perspectives: que incorporin experiències que hagin resultat satisfactòries en altres centres i que aportin materials i/o criteris d'actuació amb els alumnes clars. Un tercer aspecte que es reclama en alguna intervenció és que les activitats estiguin pensades per construir la coordinació entre professors que intervenen en aquests alumnes en diferents entorns

Algunes intervencions dels professors que reflecteixen aquestes opinions serien:

Normalment en la formació et donen pautes molt teòriques que si que són importants, però els mestres volen aspectes més pràctics, més concrets.

Creç que les orientacions més útils són les que ajuden a la part organitzativa, com deia en experiències concretes d'altres centres que els han funcionat i també amb experiències d'altres països.

Com deia abans aspectes molt pràctics, dinàmiques de treball, elaboració de material, donar pautes perquè poguéssim anar elaborant. També dinàmiques de fer grup, fer més les coses nosaltres. Ja dic materials i pautes per fer-ho.

Seria bo que ajudés a la coordinació entre professors de l'aula d'acollida que treballen en la mateixa assignatura i per tant fan servir el mateix material.

c) Respecte als recursos de l'assessor per ajudar els professors a introduir millores podríem dir que en síntesi destaquen tres tipus d'intervencions dels assessors: les que ajudin a construir els canvis a introduir contrastant les propostes del assessor amb les preguntes dels professors, les que responguin a les qüestions que els plantegen als professors la incorporació d'aquests canvis i les que analitzin les dificultats que estan suposant als professors el desenvolupament en la pràctica d'aquestes millores.

Algunes intervencions del professors que mostren amb certa claredat la demanda de la que la intervenció del assessor s'estructuri al voltant d'aquests recursos discursius de l'assessor son les següents:

“Les activitats en que poden fer preguntes i vas trobant respostes . Preguntes sobre el que et vas trobant en l'aula i en el centre i en el que trobes dificultat “

“Hauria d'estar centrada en coses molt pràctiques. Posant en pràctica amb el professorat el que s'està donant, provar-ho . No només dir que és el que cal fer. Fins que no ho fas tu mateixa no saps ben bé per a què pot servir.“

V.2.2 En les expectatives dels assessors.

El disseny dels processos d'assessorament, algunes negociacions i alguns acords respecte als processos d'assessorament, es mostren els tipus de fases, procediments, tasques i recursos discursius de l'assessor, que aquests van projectar desenvolupar en els assessoraments. Destaquen els següents:

a) Pel que fa als *continguts de millora* que caldria prioritzar als assessoraments es destaquen tres gran tipus de continguts, amb diferents tipus de concrecions:

- El pla d'acollida, que podem dir que és el principal contingut de millora. Segons els assessors s'hauria de concretar en dues direccions. Una, lligada a

l'organització de l'aula d'acollida: els horaris, els alumnes i els materials en altres assessoraments. La segona suposa una millora més ample que inclouria la concreció de les tasques de l'aula d'acollida amb altres actuacions d'acollida al centre.

- L'elaboració d'adaptacions curriculars seria el segon contingut fonamental de millora. Segons els assessors té diferents concrecions. La primera seria col·laborar amb professors d'àrees en concret per fer adaptacions curriculars individuals. La segona, més genèrica, seria l'elaboració de documents marc per desenvolupar adaptacions segons el nivell de competència lingüística de l'alumne. El tercer tipus serien les estratègies metodològiques per treballar amb l'alumnat nouvingut que arriba al nostre sistema educatiu amb diferents competències.

- La coordinació del professorat que intervé en l'alumnat nouvingut, que segons els centres cal concretar de diferents maneres, com ara la col·laboració en la cohesió del professionals que intervenen a l'Aula d'Acollida o la coordinació entre les tasques de la tutora d'AA, de la psicopedagoga del centre i la professora de suport oral.

b) Pel que fa a les *fases i procediments d'assessorament* que utilitzen els assessors.

Les descripcions de les activitats iniciades o que es proposen iniciar proporcionen informacions que indiquen que les fases i procediments d'assessorament més destacades previstes en les planificacions dels assessors son les següents.

- En la fase d'anàlisi i negociació i definició del objectius i procés d'assessorament (F1) trobem les següents dades.

En dos dels assessorament trobem que es fan servir procediments de negociació i delimitació del rol de l'assessor dels participants en el procés d'assessorament (1.2) En un d'ells programant les tasques dels diferents assessors al llarg de l'assessorament. En un altre cas concretant el pla de l'assessor per la discussió de cada punt del pla d'acollida, per donar protagonisme a la definició dels professors.

En tots els assessorament amb major o menor concreció s'explicita l'ús de procediments d'assessorament de definició i concreció del problema (1.3). En algun cas definint i concretant l'estructura de continguts de tot l'assessorament, en altres casos acordant el continguts o àmbits de treball de tipus general i en un al definir l'àmbit i l'objectiu general que es pretén amb l'assessorament.

Només en dos assessorament informen de l'ús de procediments de delimitació dels components de la pràctica educativa que s'analitzaren pel desenvolupament de l'assessorament (1.4) En tots dos casos només es concreta que sobre el contingut general de l'assessorament es recollirà algun aspectes de la pràctica del professorat.

- Els procediments de la fase d'anàlisi de pràctiques educatives per a la formulació de propostes de millora (F-2) més destacats son les següents:

Només en un assessorament trobem d'una manera clara informacions referides a una recollida sistemàtica de les pràctiques educatives respecte al contingut d'assessorament (2.1) En altres apareix molt barrejat amb d'altres procediments (3.2).

En diferents assessoraments es fa servir el procediment d'anàlisi de documents, informes o experiències sobre els continguts d'assessorament (2.2). De vegades en forma de material bibliogràfic genèric, de vegades en forma de material didàctic pel seu ús directe, i d'altres es tracta d'experiències sobre el contingut objecte d'assessorament que s'han de contrastar amb les pràctiques dels professorat.

En dos dels assessoraments sembla que apareix l'elaboració de possibles innovacions sobre pràctiques educatives (2,3), fonamentalment a partir de la concreció de determinats apartats del pla d'acollida.

- En la fase de disseny de les millores de les pràctiques educatives (F-3) les característiques del procediments més presents son els següents.

En la majoria dels assessorament se'ns informa de l'ús de procediments d'anàlisi conjunta dels canvis a introduir per a cadascun dels continguts de millora

(3.2). Igual que en altres procediments les concrecions son ben diferents. En algun assessorament es desenvolupa amb un professor i les millores son bàsicament proposades fetes per l'assessor, en altres aquests procediment s'entén com donar suport a les decisions que va adoptant el professorat. Des del grau de concreció de les millores a vegades la conseqüència d'aquests procediment deriva en millores concretes en una resposta educativa a un alumne i de vegades es tracta només de criteris generals o tendències d'algun aspecte del pla d'acollida.

No s'observa l'ús dels procediments de desenvolupament, seguiment i avaluació dels canvis en les pràctiques educatives.

c) Pel que fa a les *tasques de construcció de la col·laboració i les tasques de construcció del contingut d'assessorament*.

Les descripcions dels assessors aporten informacions que semblen indicar que les tasques de construcció de la col·laboració més freqüents serien les següents:

. Tasques per arribar a acords d'activitats i tasques d'assessorament (1.1) només semblen planificades en un cas i de manera incompleta.

. Les tasques de presentació i anàlisi de propostes de l'assessor (1.3) estan presents en la majoria del assessoraments encara que amb algunes diferències substancials. En alguns casos es refereixen exclusivament a materials bibliogràfics didàctics i en altres casos a propostes no formalitzades dels assessors

. Les tasques de elaboració d'acords generals d'introducció de millores , apareixen en dos assessorament, però de manera incompleta. No es concreta pròpiament com s'introduirien les millores, i cal dir que estan molt vinculades a un alumne concret.

. Les tasques d'anàlisi de dificultats i concrecions per introduir millores (1.4) les refereixen a millores de la resposta educativa a un alumne i més que per a la introducció de millores acordades anteriorment responen a determinades dificultats en el desenvolupament de l'activitat educativa.

Pel que fa a les *tasques de construcció del contingut*, les dades més destacades son les següents.

. Les tasques d'identificació d'una situació prèvia només apareixen en dos assessoraments i només en un tenen un caràcter sistemàtic.

. Les tasques de reflexió sobre la pròpia pràctica només semblen aparèixer en dos assessoraments i lligades a una demanda molt concreta de millora dels plans d'acollida. En els altres casos no es poden considerar com tals.

. Les tasques de definició i concreció dels continguts de millora, apareixen en la majoria dels assessoraments molt lligades a les tasques de reflexió sobre la pràctica, especialment quan la millora es relaciona amb la concreció de millores a l'aula d'acollida o en els processos d'adaptació curricular individual.

Pel que fa als recursos discursius les informacions dels assessors respecte a com tenen planificat l'assessorament no ens proporcionen dades suficients per poder esbrinar quins son els recursos discursius que es preveu desenvolupar.

V.2.3. En el desenvolupament de les sessions d'assessorament.

.Contexts d'assessorament.

S'han analitzat set sessions d'assessorament realitzades en els sis centres en els que hem realitzat la recerca. Els contextos d'aquestes sessions son molt diferents, en primer lloc pel tipus d'assessor que les realitza, assessor puntual d'un assessorament només centrar en l'aula d'acollida, que serien els assessoraments realitzats per professionals de l'ICE i assessors continuats de diferents tipus de problemàtiques relacionades amb l'acolliment i incorporació al sistema educatiu d'aquests alumnes que realitzen els Assessor de Llengua, Interculturalitat i Cohesió Social, assessors LIC. Un segon element que defineix el context d'assessorament són els participants, que en el cas del primer tipus d'assessors son tot el conjunt del professorat d'un centre i en el cas dels assessors LIC son professors individualment o grups de professors, que com veurem poden tenir diferents

composicions. El tercer element al que ens referirem per definir els set contexts són l'objectiu general del procés d'assessorament al que pertany la sessió que hem observat i en quines fases o sessions del procés té lloc aquesta sessió.

Els contextos de les set sessions d'assessorament observades son els següents:

- Sessió realitzada per un assessor ICE que intervé a l'assessorament amb altres assessors que realitzaren algunes sessions posteriors. Participen professors d'educació primària i d'educació secundària de un mateix centre. És la segona sessió de l'assessorament i intenta presentar els trets generals dels plans d'acollida a nous alumnes a partir dels quals es plantegen tres sessions més centrades en les característiques de les adaptacions exemplificades en alumnes de diferents cultures.

- Sessió realitzada per un assessor ICE que intervé a l'assessorament amb altres assessors que realitzaren altres sessions. Participen professors d'educació primària i d'educació secundària d'un centre. És la quarta sessió del assessorament, la primera va tenir com contingut la presentació i negociació de l'assessorament, la segona i tercera sessió van tractar sobre les diferents cultures. Aquesta quarta sessió té com continguts centrals l'assessorament sobre el pla d'acollida a partir dels continguts negociats.

- Sessió realitzada per l'assessora LIC amb l'equip directiu (directora, cap d'estudis i secretària) i tutora de l'aula d'acollida. És la primera sessió d'un conjunt de sessions acordades al llarg del curs per coordinar les actuacions a realitzar des de diferents àmbits del centre pel pla d'acollida.

- Sessió realitzada per l'assessor LIC amb la tutora de l'aula d'acollida. És una de les sessions que realitza l'assessor setmanalment. La sessió que observem es realitza cap al final del primer trimestre. Els continguts de les sessions estan relacionats amb el seguiment de l'aprenentatge d'alguns alumnes, amb l'organització de l'aula d'acollida i la coordinació de les actuacions del pla d'acollida.

- Sessió realitzada per l'assessor LIC amb la directora del centre. És la tercera sessió d'un conjunt de sessions mensuals per l'elaboració del Pla d'acollida.

La sessió revisa alguns apartats del pla ja concretats i apunta que caldria realitzar en el segon i tercer trimestre del curs.

- Sessió realitzada per l'assessor LIC amb Coordinadora Pedagògica, la Cap d'Estudis, la tutora de l'aula d'acollida, la coordinadora del Pla Lingüístic, la professora de pedagogia terapèutica, una professora de l'aula d'acollida (a la reunió falten dos professores mes que intervenen a l'AA). Es una de les sessions que realitza setmanalment per coordinar les actuacions de totes les persones que intervenen en el pla d'acollida. La reunió es realitza cap a finals del primer trimestre El contingut central és revisar l'emplaçament dins dels diferents suports d'alguns alumnes i extreure alguns criteris de com es prenen aquestes decisions.

- Sessió realitzada per la assessora LIC amb la tutora de l'aula d'acollida. Es una de les sessions que realitza l'assessor setmanalment. La sessió que observem es realitza cap a meitat del segon trimestre. Els continguts de les sessions estan relacionats amb el seguiment de l'aprenentatge d'alguns alumnes amb l'organització de l'aula d'acollida i la coordinació de les actuacions del pla d'acollida.

a) *Pel que fa als continguts de millora dels Plans d'acollida que es treballen en les sessions que es tracten en les sessions d'assessorament han estat els següents:*

Relacionats amb l'organització del recursos, la planificació de la resposta i la incorporació total dels alumnes alguns dels continguts identificats han estat:

- Els criteris generals dels plans d'acollida i la normativa legal per l'acollida.
- Els recursos personals i l'organització de l'aula d'acollida.
- El procés d'incorporació al centre i a l'aula ordinària de l'alumnat nouvingut i el suport dins l'aula ordinària dels tutors de l'aula d'acollida.
- Els criteris del nivell d'adscripció dels alumnes nouvinguts.
- Tasques del alumnes guies per a la incorporació a l'aula ordinària.

- L'elaboració, el continguts i el debat al centre del Protocol d'acollida.

Relacionats amb l'avaluació de les necessitats educatives i l'acolliment de les famílies hem trobat:

- L'organització dels diferents recursos del centre per donar una resposta a aquests alumnes en les primeres fases de l'acollida.
- L'avaluació inicial de les competències de l'alumnat nouvingut i les característiques diferencials segons les àrees i els sistemes educatius d'on provenguin

Relacionats amb en la planificació i desenvolupament de les propostes i adaptacions curriculars individuals destaquen els referits a:

- Les dificultats derivades de l'accés a l'escriptura dels alumnes escolaritzats en sistemes educatius de cultures amb codis escrits de característiques sensiblement diferents i les estratègies per enfrontar-les.
- L'adaptació d'una unitat didàctica de l'àrea de ciències naturals per facilitar la participació en les activitats d'alumnes nouvinguts amb diferents nivells de competències inicials.
- Les adaptacions curriculars i l'adaptació de material pel treball amb l'alumnat nouvingut i la disponibilitat d'accés a aquest material.
- La coordinació entre cicles i l'adaptació de materials d'un cicle per alumnes nouvinguts d'un cicle superior.
- L'emplaçament d'un alumne nouvingut i les àrees i continguts a prioritzar en cada emplaçament i l'horari en els diferents emplaçaments.(Apareix a en diferents assessoraments dels assessors LIC)

- Els dossiers d'unitats temàtiques adaptades per a cinc nivells de competències diferents que permetin donen resposta a tot tipus d'alumnat nouvingut a l'educació primària.
- Criteris per la introducció d'una tercera llengua en alumnes nouvinguts atenent a la proximitat lingüística de la primera llengua amb el català.
- Els informes d'avaluació dels aprenentatges des de l'aula ordinària i des de l'aula d'acollida i des d'altres suports

Relacionats amb l'organització i la coordinació del suport d'aquests alumnes en els diferents recursos del centre, s'han observat com més destacats:

- Les característiques, les dificultats i les estratègies per enfrontar els problemes de comunicació en les primeres etapes del procés d'acollida.
- L'organització de l'aula d'acollida i la distribució del suport als alumnes nouvinguts en l'aula d'acollida i l'aula ordinària.
- El suport a l'aula d'acollida i a l'aula ordinària.
- Els grups d'alumnes amb diferents nivells de competències a l'aula d'acollida.
- Les activitats a l'aula ordinària de l'alumnat nouvingut.

Relacionats amb la coordinació de tots els professors i professionals que intervenen amb aquests alumnes, han aparegut com més rellevants.

- Les tasques de les comissió d'elaboració i coordinació del Pla d'acollida.
- El suport i assessorament als tutors de les aules ordinàries sobre les actuacions amb l'alumnat nouvingut.
- La coordinació de les activitats de l'aula d'acollida i l'aula ordinària.

- La coordinació de materials, estratègies mitològiques de tots els professors que intervenen en l'aula d'acollida.
- Els criteris per deixar el suport de l'aula d'acollida i pel traspàs d'informació al tutor de l'aula ordinària i el desenvolupament de les adaptacions curriculars a l'aula ordinària.
- La coordinació entre la tutora des de l'aula d'acollida i la tutora des dels emplaçaments ordinaris de l'alumnat nouvingut..

Relacionats amb la relació amb les famílies, hem observat:

- Recursos extraescolars per l'alumnat nouvingut, ajudes socials i procediments per aconseguir-les.
- Els suport als pares dels alumnes nouvinguts en l'aprenentatge del català per ajudar a la inclusió social.

b) Respecte a les fases i procediments d'assessorament que hem detectat en les sessions que hem observat destaquen les següents.

- En la primera de les sessions analitzades s'observa que es desenvolupa a la vegada i alternant-se procediments de la fase 2 i la fase 3. Es desenvolupa l'anàlisi de documents de pràctiques educatives i propostes de millora (F.2), amb l'anàlisi de documents sobre necessitats educatives com les que són objecte d'assessorament (P2.2). També es desenvolupa la fase de disseny de millores de la pràctica educativa, amb procediments de delimitació de les propostes de millora (P.3.1) i d'anàlisi conjunt del canvis a introduir (P 3.2.). A l'inici l'assessor ens remet al resultats d'una fase de demanda i negociació conjunta del dels objectius de l'assessorament (F1)

- En la segona sessió, observem una certa distribució del temps, en el sentit que a la primera part es desenvolupen les anàlisis de documents de pràctiques educatives i propostes de millora (F.2), amb l'anàlisi de documents sobre necessitats educatives com les que són objecte d'assessorament (P 2.2). Cap a la meitat de la sessió entren a la fase de disseny de millores de la pràctiques educatives, amb procediments de delimitació de les propostes de millora (P.3.1).

Les intervencions de l'assessora suggereixen que continuaran el desenvolupament d'aquest i altres procediments d'aquesta fase en les següents sessions.

- En la tercera sessió, que es la primera d'un procés d'assessorament, observem que es situen en una fase de negociació de demanda i negociació conjunta del procés d'assessorament (F-1). Observem que apareixen en diferents moments, desapareixen i tornen a aparèixer procediments de promoció de la demanda (P.1.1.), de negociació del rol de l'assessor (P.1.2) i de definició i concreció del problema (P1.3).

- La quarta de les sessions observades podem dir que és una sessió que es centra a la fase de disseny de millores de la pràctiques educatives, amb procediments d'anàlisi conjunta del canvis a introduir (P 3.2.) i no dona cap indicació que de si les intervencions assessores han realitzat en sessions anteriors altres procediments o no.

- La cinquena de les sessions es centra la fase de disseny de millores de les pràctiques educatives (F 3), amb procediments sobre tot centrats en la selecció dels instruments para introduir els canvis acordats (F.3.3.) i en l'elaboració d'acords sobre el procés d'introducció dels canvis (F.3.4.).

- La sisena de les sessions pràcticament es centra tota a la fase de disseny de millores de la pràctiques educatives, amb procediments d'anàlisi conjunta del canvis a introduir (P 3.2.), però a la segona part observem que es desenvolupen procediments propis de la fase de negociació de demanda i negociació conjunta del procés d'assessorament (F-1), com la delimitació de nous components de pràctica educativa sobre el que introduir millores, la qual cosa podria considerar-se (pel tipus de contingut que es tracta) un nou procés d'assessorament.

- La setena de las sessions observades podríem dir que correspon a la mateixa fase i procediments que la quarta. És una sessió que es centra a la fase de disseny de millores de la pràctiques educatives, amb procediments d'anàlisi conjunta del canvis a introduir (P 3.2.) .

c) Respecte a les tasques de construcció de la col·laboració i dels continguts de millora observades en les sessions, les dades més destacades són les següents:

- A la primera de les sessions observades es realitzen tasques de col·laboració (1.3), de presentació de propostes de l'assessor i tasques (1.5) d'anàlisi de dificultats i concrecions per la introducció de millores; al mateix temps són tasques de reflexió sobre la pràctica (2.3) i sobretot de definició i concreció de continguts de millora (2.4).

- A la segona de les sessions observades es realitzen les mateixes tasques de col·laboració, però a les tasques construcció de contingut es realitzen a més a més de tasques de reflexió sobre la pràctica (2.3) i algunes tasques d'identificació de la situació prèvia.

- A la tercera de les sessions observades es realitzen pràcticament només tasques de construcció de la col·laboració (1.1) d'acord de les activitats i tasques d'assessorament, i tasques de construcció del contingut (2.1) d'identificació de la situació prèvia.

- A la quarta sessió es realitzen tasques de col·laboració (1.4) d'elaboració d'acords generals sobre la introducció de millores i, al mateix temps, tasques de reflexió sobre la pràctica (2.3) i sobretot de definició i concreció de continguts de millora (2.4).

- A la cinquena de les sessions observades trobem també els dos tipus de tasques majoritàries: les tasques de reflexió sobre la pràctica (2.3) i les tasques de contingut de definició i concreció de continguts de millora (2.4).

- A la sisena de les sessions es realitzen tasques de col·laboració (1.4) d'elaboració d'acords generals sobre la introducció de millores i d'anàlisi de dificultats i concrecions per a la introducció de millores; al mateix temps les de construcció de continguts majoritàries a les sessions anteriors (2.3) i (2.4).

- A la setena sessió de les observades trobem les mateixes tasques de construcció de la col·laboració i construcció del contingut que a la sessió sisena, però aquí no s'observen tasques de definició i concreció de continguts de millora (2.4)

d) *Respecte als recursos de l'assessor* en les sessions que hem observat les dades més destacades son les següents:

- A la primera de les sessions que hem observat, a la primera part es fan servir recursos d'assenyalar una tasca a realitzar (RD-2) o de presentar un problema o subproblema nou (RD-1). Passada aquesta primera part els recursos que més sovint es fan servir son sèries en que s'alternen les preguntes, demandes d'opinió o sol·licitud d'informació (RD-3) amb l'aportació d'informació complementària per part de l'assessor (RD-4). Algunes d'aquestes sèries acaben amb intervencions de l'assessor per justificar una afirmació relacionant-la o argumentant-la amb una activitat d'ensenyament-aprenentatge (RD-6)

- A la segona de les sessions observades, pràcticament al llarg de tota la sessió s'alternen diferents sèries d'intervencions: demandes d'opinió o sol·licitud d'informació (RD-3), d'aportació d'informació complementària per part de l'assessor (RD-4 i de justificació d'una afirmació relacionant-la o argumentant-la amb una activitat d'ensenyament-aprenentatge (RD-6), que finalitzen o s'inicien amb l'ús de recursos d'assenyalar una nova tasca realitzar (RD-2).

- A la tercera, apareixen tots els recursos al llarg de la sessió. S'inicia amb el de presentar un problema o subproblema nou (RD-1) i d'assenyalar una nova tasca realitzar (RD-2), i després troben varies sèries d'intervencions com demandes d'opinió o sol·licitud d'informació (RD-3), d'aportació d'informació complementària per part de l'assessor (RD-4) d'acceptació o confirmació de les aportacions d'altres participants (RD-5) fins i tot per finalitzar en argumentacions en base l'ús d'uns determinants conceptes (RD-7).

- A la quarta sessió només apareixen dos recursos que es van repetint pràcticament de manera alternada durant tota la sessió: les intervencions de demandes d'opinió o sol·licitud d'informació (RD-3) i les intervencions d'aportació d'informació complementària per part de l'assessor (RD-4).

- En la cinquena de la sessions analitzades no hi ha prou intervencions de l'assessor com per valorar els recursos discursius que fa servir.

- A la sisena de les sessions observades, en la primera part les intervencions de l'assessor son d'aportació d'informació complementària per part de

l'assessor (RD-4) i d'assenyalament una nova tasca realitzar (RD-2) i després troben varies series d'intervencions demandes d'opinió o sol·licitud d'informació (RD-3) i d'acceptació o confirmació de les aportacions d'altres participants (RD-5), prenent posteriorment la d'assenyalament d'una nova tasca a realitzar (RD-2)

- La setena de les sessions observades comença amb algunes sèries on s'alterna alguna intervenció d'aportació d'informació complementària per part de l'assessor (RD-4) i, sobretot, després es troben sèries d'intervencions de demanda d'opinió o sol·licitud d'informació (RD-3) i, a la segona part, una sèrie on es repeteixen moltes intervencions d'assenyalament d'una nova tasca a realitzar (RD-2)

V.3. Avaluació de millores en els Plans d'acollida i en els processos d'assessorament

V.3.1 Avaluació des de la perspectiva dels assessors.

En aquest apartat es tracta d'analitzar les millores als plans d'acollida i els elements dels processos d'assessorament a través dels quals s'han treballat aquestes millores. En primer lloc, analitzem els continguts específics de cadascuna de les set dimensions que anem utilitzant com referència, sobre les quals els assessores consideren que ha incidit l'assessorament i els canvis o millores que en ells detecten. A la segona part, analitzem les característiques dels processos d'assessorament, és a dir les fases, las tasques i els recursos discursius de l'assessor atenent a la informació que proporcionen els assessors.

V.3.1.1. Les millores en els plans d'acollida des de la perspectiva dels assessors.

a) Els *apartats del Pla d'acollida* en que els assessors assenyalen que ha incidit l'assessorament i realment ha incidit, són de cinc tipus:.

- l'elaboració de criteris per a la presa de decisions dels alumnes que s'han d'incorporar a l'aula d'acollida i a l'aula ordinària.

- l'organització, la revisió i el seguiment d'activitats que es realitzen a les aules d'acollida amb els tutors de les aules.

- els criteris d'avaluació dels alumnes a l'aula d'acollida i a l'aula ordinària i l'elaboració d'informes d'avaluació

- l'elaboració del Pla d'acollida i el Pla lingüístic.

- les adaptacions curriculars i les propostes metodològiques pel desenvolupament de la competència comunicativa.

- el suport a les entrevistes amb les famílies i la promoció d'activitats extraescolars.

b) Els aspectes de l'organització de l'aula d'acollida i dels plans d'acollida en que, des de la perspectiva dels assessors s'ha incidit més, i algunes valoracions de les millores que han generat han estat les següents.

Pel que fa a les aules d'acollida:

- L'anàlisi conjunta assessor i tutora d'aula d'acollida d'algunes activitats. A vegades consistia en fer activitats que ella no havia estat capaç de fer sola i demanava suport per realitzar. De vegades es tractava de planificar situacions que permetessin un treball interdisciplinar. En d'altres situacions l'assessorament s'ha centrat en avaluar o dissenyar activitats que fossin més adequades per respondre al nivell evolutiu dels nens i a la vegada a les competències lingüístiques dels nens. Un altre contingut ha estat la introducció de materials informàtics per ajudar a la diversificació de les activitats segons els nivells de competències. Per últim en acordar les intervencions a realitzar per la tutora de l'aula d'acollida en algunes activitats, d'altres a realitzar conjuntament amb la tutora de l'aula ordinària i d'altres la tutora de l'aula ordinària específicament.

Alguns assessors valoren que aquestes intervencions han permès que es percebi millor la necessitat que els alumnes participin en totes les activitats, i que s'organitzin aquestes atenent a que aquest es un principi bàsic.

Pel que fa als Plans d'acollida:

El treball més sistemàtic s'ha realitzat en un dels centres. Els continguts han estat en un primer moment els principis organitzatius del pla i el procés d'elaboració, amb la participació de les diferents instàncies del centre i el procés d'aprovació. Un segon aspecte va ser com organitzar els grups d'alumnes, quins criteris de nivells i quins criteris de curs, els criteris d'accés a l'aula d'acollida i els criteris de retirada dels suport de l'aula d'acollida. El tercer va ser la coordinació de la tutora de l'aula d'acollida amb els tutors dels alumnes que acudien a l'aula d'acollida i l'últim aspecte l'estructura dels dossier per fer adaptacions curriculars dels temes fonamentals.

En altres centres la intervenció assessora s'ha centrat més en aspectes específics del pla d'acollida.

- El nombre d'alumnes que podria rebre a la vegada l'aula d'acollida i com aquest podria variar en funció del contingut a treballar.

. L'agrupament de l'alumnat segons la primera llengua dels alumnes sigui romànica o no romànica.

. Les característiques específiques i diferencials entre les activitats a l'aula d'acollida i a l'aula ordinària de les àrea de llengua, matemàtiques o coneixement del medi.

. Els temps d'estada a l'aula d'acollida en funció, d'un temps fix per tothom, del nivell de competència comunicativa, de domini de les eines bàsiques per la integració escolar .

c) Respecte a l'assessorament *pel desenvolupament de les adaptacions curriculars* i en general per la planificació curricular dels aprenentatges bàsics a realitzar pel alumnat nou vingut, les valoracions dels assessors assenyalen la incidència en tres nivells diferents .

En un primer nivell estarien intervencions d'assessorament més centrades en la planificació curricular de les activitats pel desenvolupament de la competència lingüística.

En un centre l'assessorament es va concretar en realitzar guions de conversa amb el professorat.

En altre centre l'assessorament va anar adreçat a planificar activitats més vivencials pel aprenentatge de la llengua oral, aportar recursos pel desenvolupament de les unitats didàctiques o fins i tot desenvolupar conjuntament amb la tutora d'aula d'acollida algunes sessions.

En un segon nivell estarien les intervencions dels assessors directament relacionades amb la col·laboració en l'elaboració de les adaptacions curriculars.

En un dels assessoraments es planteja la seva tasca com col·laborar en l'elaboració de *plans de treball individualitzats*, per ajudar en l'organització de l'activitat i pla de treball de cada alumne en l'aula d'acollida.

L'altre es va centrar en la col·laboració amb una professora en l'adaptació de totes les unitats de l'àrea de Ciències Naturals durant un curs. Els continguts de l'assessorament eren la selecció dels continguts de l'àrea, l'adaptació del textos simplificant l'estructura semàntica i gramatical i adequant les activitats d'avaluació.

En el tercer nivell hi ha algunes actuacions d'assessorament per adequar els processos d'avaluació: els criteris i les activitats i les decisions d'acreditació per l'alumnat nouvingut. Una tasca important en algun centre ha estat col·laborar en coordinar l'avaluació que es realitzava des de l'aula d'acollida, des d'un suport per alumnes amb n.e.e i des de l'aula ordinària.

d) L'assessorament respecte a l'organització i la coordinació del suport d'aquests alumnes en diferents recursos del centre, i la coordinació de tots els professors i professionals que intervenen en aquests alumnes, ha incidit segon els centres en diferents àmbits.

En l'àmbit del tutor de l'aula d'acollida la incidència dels assessoraments es centra en la coordinació de la intervenció i resposta educativa de la tutora de l'aula d'acollida i la tutora de l'aula ordinària per diferents aspectes: per vetllar perquè l'alumne tingui els materials per participar plenament en l'activitat escolar, per promoure la participació de l'alumne en activitats com sortides o en activitats extraescolars que facilitin la seva integració social

En l'àmbit de grups de professors d'un cicle que intervenen a l'aula ordinària des de diferents àrees amb un grup d'alumnes, l'assessorament normalment es va reduir a unes poques sessions: una inicial per explicar el plantejament de l'aula, una segona en què es va fer el seguiment dels alumnes en grup i la tercera per avaluar el seguiment fet dels alumnes i per introduir l'avaluació de la integració que es proposa des del Departament d'Educació.

Pel que fa a l'àmbit dels professors que intervenen a l'aula d'acollida en el centre, en un dels assessorament ha estat el fonamental i preferent del procés d'intervenció de l'assessor en el centre, els contingut de la intervenció es refereixen a diferents aspectes de les dimensions d'anàlisi del pla d'acollida: els criteris i les decisions d'accés d'alumnes nous a l'aula d'acollida i de pas de l'aula d'acollida a l'aula ordinària, l'organització de l'aula d'acollida i l'agrupament de l'alumnat que acudeix a l'aula, els criteris i els informes d'avaluació i la coordinació dels materials que es fan servir per part dels diferents professors i el protocol d'actuacions en la incorporació total d'un alumne a l'aula ordinària.

V.3.1.2. Característiques dels processos d'assessorament desenvolupats sobre els Plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut, des de la perspectiva dels assessors.

Les informacions que proporcionen la descripció dels processos d'assessorament realitzats que aporten els assessors indiquen que les característiques més destacades de cada un dels nivells d'anàlisi de l'assessorament que venim realitzant són les següents.

a) Pel que fa a les *fases i procediments bàsics d'assessorament*.

Respecte als procediments la Fase 1 d'anàlisi i negociació de la demanda i definició conjunta dels objectius i procés d'assessorament, només en un dels processos d'assessorament trobem dades de tots els procediments.

A la majoria dels assessoraments es fan servir procediments de (1.3.) definició i concreció del problema / contingut d'assessorament i en alguns

procediments (1.2.) negociació i delimitació del rol de l'assessor i participants en el procés d'assessorament.

Pràcticament a cap dels assessorament trobem que es facin servir procediments (1.1.) promoció i orientació per a la formulació de la demanda com procés de col·laboració, ni procediments (1.4.) de delimitació dels components de la pràctica objecte d'anàlisi i millora.

Pel que fa al procediments de la fase 2 registre i anàlisi de les pràctiques educatives i formulació de propostes de millora, trobem que fora de l'assessorament en que detectem tots els procediments, sovint els assessorament que fan servir procediments de (2.1.) recollida i anàlisi de la pràctica educativa respecte als continguts d'assessorament., no fan servir procediments (2.2) d'anàlisi de documents, informes i experiències sobre les necessitats educatives objecte d'assessorament. Només en un cas trobem que a més a més d'aquests procediments es facin servir altres (2.3.) d'elaboració d'hipòtesi respecte a possibles innovacions en els plànols més significatius de les pràctiques educatives.

Respecte als procediments de la fase 3 de disseny de les millores de les pràctiques educatives, fora de l'assessorament en que apareixen tots, trobem que la majoria dels assessoraments fan servir procediments 3.2. d'anàlisi conjunta dels canvis a introduir per a cadascuna de les propostes de millora i en gairebé la meitat trobem que fan servir procediments (3.1) de delimitació de cadascuna de les propostes de millora. Pràcticament cap dels assessorament assenyalen l'ús de procediments de 3.3. selecció i elaboració dels materials i instruments dels canvis a introduir i cap (3.4.) d'acords del procés d'introducció i avaluació de les millores a introduir.

Només en dos dels assessorament trobem procediment de la fase 4, de col·laboració en el desenvolupament, seguiment i avaluació dels canvis en les pràctiques educatives, referit a (4.1) col·laboració, seguiment i avaluació dels canvis.

b) Pel que fa a les *tasques de construcció de la col·laboració i les tasques de construcció del contingut d'assessorament.*

Les tasques de construcció de la col·laboració més freqüents presents en la majoria dels assessoraments són les tasques (3) de presentació i anàlisi de propostes per l'assessor. També són freqüents les tasques (2) de recollida, presentació i síntesi de propostes dels professors. A la meitat dels assessoraments trobem informacions que es refereixen a tasques (4) d'elaboració d'acords generals sobre introducció de les millores, i una mica menys de la meitat es troben tasques (5) de d'anàlisi de dificultats i concrecions per a la introducció de millores. Pràcticament en cap dels assessoraments en troben tasques d'elaboració d'acords de les activitats i tasques d'assessorament.

Pel que fa a les tasques de construcció del contingut es poden observar en pràcticament la majoria dels assessorament tasques (4) de definició i concreció de millores i al costat d'elles encara que una mica menys freqüents les tasques (2) de formulació del problema i els continguts d'assessorament. En alguns assessoraments les informacions semblen indicar que es desenvolupen tasques (3) de reflexió sobre la pròpia pràctica. El que no trobem en quasi cap assessorament són les tasques (1), d'identificació de la situació prèvia i les tasques (5) de síntesi i resituació de les millores.

c) Pel que fa *als recursos del assessor* les informacions que aporten aquests dels diferents assessoraments semblen indicar que la presència dels recursos té les següents característiques.

Fora d'un assessorament en que les informacions semblen indicar que estan presents tots els recursos, en la resta normalment es troben 4 ó 5 recursos.

A la meitat dels assessoraments trobem que es fan servir recursos (1) de presentar un problema o subproblema nou , (2) d'assenyalar una tasca a realitzar i (4) d'aportar informació complementària

En un altre grup important d'assessoraments trobem que fan servir recursos (3) de preguntar, demanar opinió, sol·licitar informació, aclariment; (4) d'aportar informació complementària i (5) d'acceptar, confirmar, repetir per a confirmar.

Els recursos (6) de relacionar, justificar, argumentar amb una activitat d'ensenyament-aprenentatge i (7) de conceptualitzar, **reelaborar** i argumentar amb un concepte, només apareixen en dos assessorament en els quals les informacions semblen indicar que hi ha altres tres tipus de recursos

El recurs (8) formular una síntesi o proposar una conclusió, només apareix en un dels assessoraments.

V.3.2 Avaluació de millores en els plans d'acollida i en els processos d'assessorament des de la perspectiva del professorat.

De la mateixa manera que en el cas dels assessors, a continuació presentem la percepció que el professorat que ha participat en els assessoraments té sobre les millores en els plans d'acollida i sobre els elements dels processos d'assessorament que considera que han contribuït en major mesura a aconseguir aquestes millores.

V.3.2.1. Les millores en els plans d'acollida des de la perspectiva del professorat

Les millores que el professorat ha identificat, una vegada realitzat l'assessorament, en cada una de les set dimensions que hem proposat des del marc teòric, han estat les següents.

a) Els *apartats del Pla d'acollida* en els quals els professors consideraven que podia haver incidit l'assessorament i realment ha incidit, han estat de tres tipus:

- El primer són aportacions de tipus general per l'atenció a l'alumnat nouvingut. En un dels casos s'assenyala que l'assessorament els ha ajudat a confirmar la necessitat de muntar l'aula d'acollida i motivat per tal de tirar-la endavant. També ha estimulat el professorat a fer un seguiment més acurat d'aquests alumnes.

En altres centres es considera que l'assessorament ha aportat informació sobre diferents cultures i algunes idees sobre els processos d'acollida de l'alumnat nouvingut.

- Un segon tipus d'aportacions són les que s'han centrat en diferents aspectes de l'organització de l'aula d'acollida.

En general podem dir que a la majoria dels centres, l'assessorament ha ajudat a la reestructuració de l'horari de l'aula i a la seva organització, especialment en relació amb alguns continguts de treball d'expressió oral, d'avaluació dels alumnes i en la relació entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària.

En altres centres s'ha treballat sobre els materials de l'aula d'acollida, en els processos d'incorporació a mig curs d'alumnes nous, en l'avaluació dels aprenentatges i en els processos d'incorporació a l'aula ordinària.

- El tercer tipus són millores que l'assessorament ha contribuït puntualment a desenvolupar. En un cas aquestes millores s'han centrat en el desenvolupament de les adaptacions curriculars i en l'altre en els diferents apartats del pla d'acollida.

b) Respecte als diferents aspectes de l'organització dels plans d'acollida i de l'aula d'acollida que l'assessorament ha introduït millores el professorat que intervé en aquestes aules valora el següent:

Pel que fa als Plans d'acollida es destaquen com millores introduïdes pel assessorament en un centre:

- l'aula d'acollida i altres recursos per l'acollida al centre.
- les diferents modalitats organitzatives de l'aula d'acollida.
- els materials i les modalitats d'adaptació curricular de les àrees pels alumnes nous.
- els criteris per a la introducció de la tercera llengua en alumnes nous.

Pel que fa en concret a l'Aula d'Acollida les millores es van centrar en els següents aspectes:

- el concepte i l'objectiu de l'aula d'acollida com lloc de referència fonamental en els primers moments de l'arribada i la rellevància de l'aula ordinària com lloc natural on incorporar-se.

- l'organització dels grups d'alumnes de l'aula d'acollida, a partir de resultats de les proves d'avaluació inicial i la incorporació de nous alumnes.

- l'organització horària dels diferents grups d'alumnes que acudeixen a l'aula d'acollida.

- l'organització metodològica del treball globalitzat a l'aula d'acollida.
- l'organització i planificació del material informàtic per treballar a l'aula, que ha permès el treball més autònom d'alguns alumnes.
- l'organització de diferents unitats de treball de lectura i escriptura amb diferents nivell de competències com referència.
- les activitats d'avaluació inicial i de seguiment dels aprenentatges que realitzen a l'aula d'acollida.

c) Respecte a les millores en *l'avaluació de les necessitats educatives i l'acolliment de les famílies*, als alumnes nouvinguts les dades aportades pels assessorament en diferents centres es refereixen a:

- El disposar de dades dels diferents alumnes que ens permeten demanar diferents tipus d'ajudes i beques.
- La revisió de la situació educativa dels alumnes per tal de decidir en cada cas el tipus de suport des de l'aula d'acollida i des de l'aula ordinària.
- L'elaboració d'un protocol d'actuacions per procés de decisió e incorporació progressiva dels alumnes de l'aula d'acollida a les aules ordinàries, mitjançant un treball de la Comissió Pedagògica

d) Pel que fa a les millores en els *processos d'adaptació curricular* es pot dir que s'identifiquen diferents nivells de concreció de les mateixes.

En un primer nivell molt general, alguns assessoraments han servit per promoure el criteri que els alumnes al deixar l'aula d'acollida han de realitzar algun tipus d'adaptació curricular per incorporar-se a l'aula ordinària. En aquest nivell també general s'inscriuen les millores que alguns centres inicien respecte a les estructures organitzatives de les aules, per exemple amb el treball de dos professor a un aula per donar suport a l'alumnat nouvingut. Una altre concreció és l'aportació

de materials de l'aula d'acollida als professors de l'aula ordinària per tal que puguin fer-los servir per adaptar algunes de les activitats del grup classe.

Un segon nivell en el que els assessors han permès elaborar en la Comissió d'Atenció a la Diversitat d'un centre algunes temes models d'adaptació curricular, que serveix per alumnes des de 3r a 6è per a les àrees de ciències socials i naturals (l'esquelet, els sentits, els animals, la vida de les plantes ...). A partir d'aquí s'ha dissenyat un procés d'experimentació pels tutors a l'aula.

El tercer nivell es la realització d'una adaptació curricular adreçada a un alumne determinat en una o varies àrees, amb la col·laboració de l'assessor i un professor. En concret es va elaborar a partir d'un procés en que assessor i professor decidiren els continguts, objectius i activitats fonamentals, partint de les es proposen a cada unitat didàctica per a tot el grup classe. L'assessor fa una proposta concreta d'activitats adaptades basada en la simplificació del vocabulari i de les estructures gramaticals de les frases que contrasta amb la professora i la professora elabora la proposta d'activitat d'avaluació que contrasta posteriorment amb l'assessor. En començar l'adaptació de cada unitat s'intercanviaven els resultats de l'adaptació de la unitat didàctica anterior.

e) Pel que fa a les millores que l'assessorament va afavorir *respecte a l'organització i la coordinació del suport* d'aquests alumnes en diferents recursos del centre *i a la coordinació de tots els professors i professionals* que intervenen en aquests alumnes. Al igual que en els anteriors la intervenció assessora i les millores es situen a diferents nivells o modalitats.

En un primer nivell trobem les intervencions d'assessorament amb tot el claustre en processos de formació o per l'elaboració o revisió del Pla d'acollida del centre. Les millores es concreten en acords per a la planificació de reunions entre professors que treballen amb un mateix alumne o en criteris per a la coordinació dels continguts comunicatius prioritaris que s'acabarien d'acordar i concretar posteriorment.

En un segon nivell hi ha algunes intervencions assessores amb l'equip directiu del centre i amb la tutora de l'aula d'acollida per desenvolupar i concretar els diferents apartats dels plans d'acollida. En algun centre aquestes intervencions

només s'han planificat i gairebé no s'han desenvolupat. Per contra en altres centres han aconseguit un cert desenvolupament dels plans d'acollida.

El tercer són les intervencions assessores amb la tutora de l'aula d'acollida i algun professor d'àrea o tutor d'alguns alumnes nouvingut, per coordinar les accions tutorialis d'ambdós professors o proposar i coordinar el procés d'adaptació curricular d'alguna àrea.

Per últim hi ha intervencions d'assessorament per col·laborar en la coordinació dels diferents professors que intervenen en les aula d'acollida, els professors d'atenció a la diversitat que porten grup de suport amb alumnes nouvinguts i algun responsable de l'equip directiu, per coordinar les actuacions directes a les àrees: selecció de continguts, coordinacions metodològiques i de materials que realitzen els diferents professors i per prendre les decisions de l'emplaçament dels alumnes que es van incorporant al centre i que plantegen unes necessitats educatives diferents. L'assessorament es va centrar fonamentalment en aquesta segona part.

V.3.2.2. Característiques dels processos d'assessorament desenvolupats sobre els Plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut, des de la perspectiva del professorat.

Les aportacions dels professors ens permeten destacar algunes característiques dels tres nivells d'anàlisi de l'assessorament que el professorat participant considera han tingut incidència en les millores que s'han assolit.

a) Pel que fa a les *fases i procediments d'assessorament* previstos pel desenvolupament .

Assenyalen la presència de procediments del fase 1 d'anàlisi i negociació de la demanda i definició conjunta dels objectius i procés d'assessorament relacionats amb (1.3) la definició i concreció del problema / contingut d'assessorament i molt indirectament (1.2) la negociació i delimitació del rol de l'assessor i participants en el procés d'assessorament.

Destaquen en la fase 2, de registre i anàlisi de les pràctiques educatives i formulació de propostes de millora, la sobrepresència del procediment (2.2) d'anàlisi de documents, informes i experiències sobre les necessitats educatives objecte d'assessorament i explícitament assenyalen trobar a faltar procediments (2.3) d'elaboració d'hipòtesi respecte a possibles innovacions en els plànols més significatius de les pràctiques educatives.

En la fase 3, de disseny de les millores de les pràctiques educatives, destaquen la presència de procediments de (3.2) d'anàlisi conjunta dels canvis a introduir per a cadascuna de les propostes de millora, però destaca l'absència de procediments (3.4) d'acords del procés d'introducció i avaluació de les millores a introduir i sobretot procediments (3.3) de selecció i elaboració dels materials i instruments dels canvis a introduir.

En un altre assessorament destaca específicament la manca de procediments (2.2.), i de la fase 3.

Des d'altres valoracions s'assenyala la presència molt elevada de procediments (1.3), (2.1) i (3.1) i es troba molt a faltar l'ús de procediments de (2.3), (3.2) i sobretot de (3.3) i (3.4).

En els assessorament més individualitzats sobre els tutors de les aula d'acollida destaquen els procediments (1.3), (3.2) i (3.4).

b) Pel que fa a les *tasques de construcció de la col·laboració i les tasques de construcció del contingut d'assessorament*.

Respecte a col·laboració

En un dels assessoraments destaquen de manera especial la presència de tasques de col·laboració (3) i (4) i assenyalen que troben a faltar sobretot les (5) i en menor mesura la (2). En un altre es destaquen tasques (3) i (4) però es troben a faltar tasques de (2) i (5). Als assessoraments més individualitzats sobre els tutors de les aula d'acollida tasques (3. 4) i en algun cas destaquen les tasques (2) i (5)

Respecte a contingut

En un assessorament es destaquen les tasques de tipus (1) i (3) i s'assenyala que es troben a faltar tasques (4). En un altre assessorament es destaquen l'ús de (1) i (2) però hi manquen tasques (4) i (5) . En els assessorament més individualitzats sobre els tutors de les aula d'acollida, tasques (2) i (4).

c) *Respecte als recursos de l'assessor* a les sessions que hem observat les dades més destacades són les següents:

En alguns assessoraments destaca l'ús de recursos de tipus (6) i (7) i s'assenyalen la manca de recursos de (2), (3), (4) i (5).

En d'altres destaquen recursos de (1), (3), i (4) però es troben a faltar (4) i (6) i sobretot (8).

En els assessorament més individualitzats sobre els tutors de les aules d'acollida (2), (4), (5) i (7). En alguns casos s'assenyala un ús excessiu de (7).

VI. CONCLUSIONS: PROPOSTES PER A LA MILLORA DELS PLANS D'ACOLLIDA I EL SUPORT A L'ALUMNAT NOUINGUT

Com descrivíem a la metodologia, les propostes que presentem a continuació son el resultat del contrast de dos tipus de dades. D'una banda l'anàlisi de les expectatives dels professors, la planificació dels assessors, les observacions d'algunes activitats d'assessorament i de les valoracions dels assessoraments per part de professors i assessors, descrites a l'apartat anterior de resultats. Per altre els criteris i propostes que les diferents aportacions que hem revisat en el marc teòric ens assenyalen per tal que els plans d'acollida i suport a l'alumnat nouvingut esdevinguin eines útils per a la inclusió d'aquest alumnat. Les propostes s'organitzen al voltant de les dimensions d'anàlisi del pla d'acollida i dels nivells d'anàlisi dels processos d'assessorament que hem adoptat al llarg de tota la recerca.

VI. 1. Propostes per la millora dels Plans d'Acollida.

Tot seguint el procediment que acabem d'esmentar a continuació presentem les propostes de millora per a cada una de les dimensions dels plans d'acollida que venim analitzant als apartats anteriors.

El Pla d'Acollida i Suport a l'alumnat nouvingut com eina d'identificació de la planificació i avaluació de la inclusió d'aquest alumnat al sistema educatiu.

Les dades més destacades observades en els assessoraments respecte a la rellevància de l'elaboració del pla d'acollida com objecte d'assessorament, la participació del professorat i dels equips directius i de suport en l'elaboració i aprovació, els criteris de pla com referent i com eina per implicar a tot el professorat en la resposta a aquest alumnat, ens suggereix algunes millores com:

. Fer de l'elaboració del Pla d'Acollida i Suport al alumnat nouvingut un procés de recull i reflexió de les pràctiques educatives d'una manera sistemàtica

. Vetllar perquè tant en l'elaboració com en la aprovació els òrgans de coordinació informin i promoguin la participació del professorat en l'elaboració del Pla d'Acollida i Suport.

. Incloure als Plans d'acollida i Suport els criteris i estratègies sobre diversos aspectes de l'avaluació de les necessitats d'aquest alumnes, els criteris per la resposta educativa a aquests alumnes en diversos recursos de suport del centre, la coordinació del professorat que intervé amb aquest alumne, per cercar el suport de les famílies i cercar estratègies per la presa de consciència de la tasca educativa que cal desenvolupar per part de tot el professorat.

- L'avaluació inicial de les necessitats educatives de l'alumnat nouvingut i la planificació del procés d'incorporació plena al sistema educatiu

Les demandes d'assessorament dels professors, la percepció de les necessitats dels assessors, semblen mostrar que cal avançar en la millora d'almenys tres grans aspectes: las responsabilitats i tasques dels diferents professionals que intervenen en l'acollida en les diferents tasques, en els instruments i els processos d'avaluació de les competències inicials i en els decisions respecte al suports en el primer moments de la resposta educativa. Més en concret tres línies de millora dels plans d'acollida en aquest aspectes serien:

. Delimitar la tasques dels assessors, els responsables dels equips directius, els tutors de l'aula d'acollida i els tutors de l'aula ordinària en el procés d'acollida inicial a les famílies i en l'avaluació de les competències inicials i les decisions respecte la resposta educativa.

. Recollir les eines i els processos per l'avaluació de les competències inicials dels alumnes, útils per alumnes de diferents nivells educatius, amb diferents tipus de competències i les criteris per tal que la interpretació dels resultats permeti l'adscripció dels alumnes nouvinguts al suport més adient i la planificació del currículum per la seva incorporació a l'aula.

. Establir els criteris per l'adscripció dels alumnes als diferents recursos pels alumnes nouvinguts, segons les competències inicials i l'edat i els cicles, per la decisió de les mesures d'adaptació curricular i pels itineraris d'incorporació total al sistema educatiu.

- *Les adaptacions curriculars individualitzades. Les estratègies comunicatives, l'aprenentatge de la lectura, la comprensió lectora i l'escriptura i l'adaptació de les diferents àrees del currículum.*

Dels continguts de les demandes inicials dels professors i dels que s'han treballats als assessoraments observats, es pot considerar que les línies de millora dels plans d'acollida en aquesta dimensió s'haurien d'adreçar a les estratègies per a la construcció de la competència comunicativa en les primeres fases de la incorporació a les modalitats d'adaptació atenent a la retirada progressiva de les mateixes, als models d'adaptació i les ajudes al professorat pel seu desenvolupament, a l'avaluació de l'alumnat en funció de les adaptacions i als materials pel desplegament de les mateixes i es podrien formular en els següents termes.

. Establir criteris pel desenvolupament d'activitats pels diferents nivells de competència lingüística en la segona llengua: el grup que s'inicia en l'aprenentatge, el grup que té una competència comunicativa mínima i el grup que s'inicia en la lectura i escriptura, en el context de l'aula d'acollida, en el context de l'aula ordinària i en altres espais comunicatius del centre.

. Definir les característiques fonamentals de les adaptacions curriculars en les àrees instrumentals i de coneixement del medi, per a una primera etapa d'iniciació, para la etapa d'incorporació als recursos ordinaris i a l'etapa de consolidació de la incorporació al sistema educatiu, per a cada un dels cicles de l'etapa.

. Establir els procediments per la decisió, elaboració, seguiment i avaluació de les adaptacions curriculars i les orientacions de les tasques a realitzar pels assessors, el tutors de les aules d'acollida i els professor de l'aula ordinària en cadascuna d'aquestes fases.

. Definir els criteris d'avaluació i acreditació dels cicles dels alumnes de les tres modalitats d'adaptació del currículum segons l'etapa d'incorporació al sistema educatiu i les modalitats d'informe d'avaluació amb la participació de tots els professionals que intervenen.

. Planificar un procés de recerca de materials per l'elaboració de les adaptacions curriculars, la seva organització i sistematització i la informació a tot el professorat per promoure un ús normalitzat.

- L'organització del suport a l'alumnat nouvingut en petit grup, el reforç als grups ordinaris i a les mesures d'atenció a la diversitat del centre.

Encara que una gran part dels assessorament analitzats es concentren en l'aula d'acollida, les demandes i les valoracions d'alguns professors i les expectatives dels assessors, apunten a la necessitat de millorar en el plans d'acollida diversos aspectes relacionats amb l'aula d'acollida, i també una reflexió sobre l'atenció als alumnes nouvinguts en altres mesures de suport, i en general en com es contemplen en les mesures d'atenció a la diversitat del centres. Aquestes millores es podrien formular com:

. Acordar amb el coneixement de tot el centre els criteris d'organització de l'aula d'acollida, quant al nombre de grups que atenen, amplitud i criteris d'agrupament de l'alumnat i d'organització dels horaris que acudeix a l'aula.

. Definir les orientacions generals de la metodologia de treball i els materials a fer servir a l'aula d'acollida i els criteris generals de coordinació de les activitats a l'aula ordinària atenent a les n.e.e. dels alumnes.

. Establir la resposta a l'alumnat nouvingut en les diferents estratègies de suport del centre, fora de l'aula d'acollida i definir el caràcter alternatiu, complementari o de continuació, segons las necessitats dels alumnes i els criteris, el procés i els professionals que participaren en la decisió del tipus de suport a donar a cada alumne nouvingut.

. Establir els criteris generals d'atenció a l'alumnat nouvingut mitjançant les estratègies d'atenció a la diversitat dins de l'aula ordinària i segons el tipus d'adaptació curricular que porti l'alumnat.

- La coordinació del Pla d'acollida, la coordinació del tutor i el professorat de l'aula d'acollida, la coordinació amb altres professors de suport i els professors en general.

Els assessoraments relacionats amb aquesta dimensió són una de les prioritats també força freqüents pels centres, encara que també s'observa que no es concreten massa els continguts a treballar. Per aquest motiu les línies de millora tenen encara un caràcter general i haurien de fixar-se en tot el que és la coordinació del professorat especialitzat que intervé en l'alumnat nouvingut i entre aquest professorat i els tutors i professors de l'aula ordinària. Amb aquest criteri les millores del plans d'acollida es podrien formular en termes de:

. Proporcionar un marc horari i les responsabilitats de la coordinació dels diferents especialistes i professors que intervenen en l'alumnat nouvingut tant per la intervenció dins de l'aula d'acollida, els suports per alumnes amb n.e.e. i l'aula ordinària.

. Delimitar les responsabilitats del tutor de l'aula d'acollida i del tutor de l'aula ordinària en els diferents aspectes de la tutoria de l'alumnat nouvingut.

. Establir la participació de diferents professors en el suport a l'alumnat nouvingut des de l'aula d'acollida i els espais per la coordinació amb la direcció de la tutora de l'aula d'acollida i dels assessors especialitzats.

. Establir els espais, els continguts i els marc de coordinació entre el tutor de l'aula d'acollida i altres professionals especialitzats en atenció a les n.e.e. com el psicopedagog i els mestres de pedagogia terapèutica conjuntament amb el tutor dels alumnes

. Definir la participació dins de la Comissió d'Atenció a la Diversitat dels professionals directament implicats en l'atenció a l'alumnat nouvingut.

- La relació amb les famílies dels alumnes nouvinguts: Rellevància dels aspectes culturals. La diversitat de situacions familiar en el procés migratori. La socialització i la identitat dels alumnes nouvinguts.

Han estat fonamentalment dos centres en el que s'ha treballat a nivell de centre la relació amb les famílies en alguna part de l'assessorament, en els altres la intervenció ha estat sobre situacions concretes de famílies. D'aquests contextes es poden deduir tres línies molt generals pel desenvolupament d'aquesta dimensió als plans d'acollida.

. Acordar els criteris per la gestió dels recursos externs : mediadors i traductors per poder comunicar-se amb les famílies de l'alumnat nouvingut tant per la comunicació oral com escrita.

. Definir els criteris per la resolució de les demandes generades per les peculiaritats culturals i l'estructura familiar de l'alumnat nouvingut des de l'actuació institucional del centre i els professors en les relacions individuals amb les famílies.

. Establir els procediments per demanar i coordinar les actuacions amb els serveis socials i comunitaris per una generar les intervencions que ajudin a la integració social i en la comunitat educatives de les famílies de l'alumnat nouvingut.

- La Formació del professorat. El professorat especialitzat en l'atenció a alumnat nouvingut, els equips directius i el professorat en el seu conjunt.

Igual que en la dimensió anterior, les propostes de millora deriven fonamentalment del procés d'assessorament que s'ha realitzat amb el col·lectiu de professors del centre i una intervenció d'assessorament dirigida a un claustre. Per altre cantó la percepció per part dels tutors de l'aula d'acollida fonamentalment de la disposició del professorat per la resposta educativa a l'alumnat nouvingut suggereix dues grans línies de millora en aquest sentit.

. Establir el tractament que amb caràcter temporal es realitzarà en el òrgans de gestió i coordinació per informar de la situació al centre de l'alumnat nouvingut i l'orientació de les estratègies de caràcter compensador que s'hi desenvolupen.

. Establir actuacions sistemàtiques de formació interna coordinades als diferents cicles educatius, si més no de caràcter puntuals sobre criteris i estratègies de resposta educativa a l'alumnat nouvingut en el context de les aules ordinàries.

VI.2 Propostes per la millora de les estratègies d'assessorament dels Plans d'acollida.

Aquestes propostes de millora cal valorar-les com fruit de l'anàlisi d'algunes dades indirectes dels processos d'assessorament aportades pels professors que hi

han participat i els propis assessors, i una única observació d'una sessió de cada un dels processos, per la qual cosa tenen un valor orientatiu. Les propostes s'organitzen al voltant de tres dels nivells d'anàlisi d'un assessorament que venim utilitzant al llarg de tota la recerca.

Les dades de que disposem per formular les propostes de millora, parteixen de contrastar els procediments bàsics d'assessorament, les tasques i els recursos que s'han pogut observar en un dels assessorament en el qual assessor i professorat assenyalen un nombre rellevant de millores assolides en l'elaboració de les adaptacions curriculars per una alumna nouvinguda, i el desplegament del pla d'acollida en altres processos d'assessorament. També és el resultat de comprovar els procediments, tasques i recursos que en aquest segon tipus d'assessoraments apareixen més i els que són més inestables i només apareixen en alguns.

b) Pel que fa a les *fases i procediments bàsics d'assessorament*.

En aquests nivell de planificació del conjunt general de l'assessorament, les dades semblen suggerir que la planificació general dels processos d'assessorament podria millorar en el següents aspectes.

- En la Fase 3, de disseny de les millores de les pràctiques educatives, sembla necessari millorar en el desenvolupament de procediments (3.3) de selecció i elaboració dels materials i instruments dels canvis a introduir i (3.4) d'acords pel procés d'introducció i avaluació de les millores a introduir, que estan poc desenvolupades en la majoria dels assessoraments.

- Els procediments (1.1) de promoció i orientació per a la formulació de la demanda com procés de col·laboració en la fase 1, d'anàlisi i negociació de la demanda i definició conjunta dels objectius i procés d'assessorament i els procediments de col·laboració, seguiment i avaluació dels canvis en les pràctiques educatives (4.1) i avaluació del procés d'assessorament (4.2.), propis de la fase 4 de desenvolupament, seguiment i avaluació dels canvis; també estan molt poc presents i poden resultar especialment rellevants per incloure continguts fins ara poc tinguts en compte als plans d'acollida, i per contra el dos últims per valorar la real incidència d'aquelles continguts d'assessorament que han estat força desenvolupats.

- Sembla convenient desenvolupar com procediments d'assessorament complementaris a la fase 2, la recollida i anàlisi de la pràctica educativa respecte als continguts d'assessorament (2.1) acompanyar i l'anàlisi de documents, informes i experiències sobre les necessitats educatives objecte d'assessorament (2.2) ja que normalment quan n'apareix un no apareix l'altre en els processos d'assessorament, quan en realitat tenen un caràcter complementari.

c) Pel que fa a les *tasques de construcció de la col·laboració i les tasques de construcció del contingut d'assessorament*.

Seguint també els criteris d'anàlisi que esmentàvem al començament d'aquest apartat podem assenyalar algunes línies de millora dels assessorament en el següent sentit.

- Respecte a les tasques de col·laboració, trobem dos tipus d'assessorament pel que fa a les tasques de col·laboració que utilitzen, les millores serien incrementar la resta de tasques.

. En un tipus d'assessorament predominen les tasques (2) de recollida, presentació i síntesi de propostes dels professors i les tasques (5) de d'anàlisi de dificultats i concrecions per la introducció de millores. En aquest tipus d'assessoraments caldria incrementar les tasques (1) d'elaboració d'acords de les activitats, les tasques (3). de presentació i anàlisi de propostes per l'assessor i tasques assessorament i les tasques (4) d'elaboració d'acords generals sobre introducció de les millores

. En el segon tipus d'assessoraments trobem que predominen només les tasques (2) de recollida, presentació i síntesi de propostes dels professors, les tasques (3) de presentació i anàlisi de propostes per l'assessor i tasques assessorament i les tasques (4) d'elaboració d'acords generals sobre introducció de les millores. Per tant en aquests tipus d'assessorament caldria incrementar les tasques (1) d'elaboració d'acords de les activitats i les tasques (5) d'anàlisi de dificultats i concrecions per la introducció de millores

- Respecte a les tasques de contingut trobem també dos tipus d'assessorament pel que fa al predomini d'unes tasques de contingut respecte a d'altres, però a diferència de les tasques de col·laboració, en ambdós les tasques

de contingut més deficitàries són les mateixes, per tant la proposta de millora es podria formular en els següents termes.

Tan en els assessoraments en què predominen les tasques (2) de formulació del problema i els continguts d'assessorament, i les tasques (3) de reflexió sobre la pròpia pràctica, com els processos d'assessorament en què predominen les tasques (2) de formulació del problema i els continguts d'assessorament i les tasques (4) de definició i concreció de millores sembla necessari incrementar el desenvolupament de tasques (5) de síntesi i resituació de les millores, i les tasques (1) d'identificació de la situació prèvia.

c) Pel que fa *als recursos de l'assessor*, trobem dos tipus d'assessoraments en què predominen unes configuracions de recursos i hi observem una manca notable d'altres, que si que són presents en els assessoraments, En aquest nivell trobem alguns recursos que han d'incrementar-se en tots dos perquè la seva presència sembla molt escassa. Atenent a aquestes dades, les millores pel que fa a l'ús dels recursos discursius de l'assessor es podrien formular com:

- En els assessorament que es fan servir amb freqüència recursos discursius de (1) presentar un problema o subproblemes nous i (2) assenyalar una tasca a realitzar, incrementar l'ús de recursos discursius (3) de preguntar, demanar opinió, sol·licitar informació, aclariments, recursos (4) d'aportar informació complementària, i recursos (5) de mostrar acceptació, confirmar, repeteix per a confirmar.

- Per contra, en el que apareixen sovint recursos (3), recursos (4) i recursos (5) incrementar l'ús de recursos de (1) presentar un problema o subproblemes nous i (2) d'assenyalar una tasca a realitzar de manera interrelacionada.

- Tan en un com en l'altre, sembla convenient incrementar l'ús de recursos (6), de relacionar, justificar, argumentar amb una activitat d'ensenyament-aprenentatge, recursos (7) de conceptualitzar, reelaborar, argumentar amb un concepte i recursos (8) de formular una síntesi o proposar una conclusió. Tot això en una proporció equilibra, ja que probablement no han de tenir tanta presència

com els anteriors però semblen més necessaris que l'escassa presència que s'observa a la majoria dels assessoraments.

Bibliografia

- AA. DD. (2002). Acolliment i diversitat lingüística. Monogràfic. *Perspectiva Escolar* juny nº 266 (2-63)
- AA. DD. (2003) *Suggeriments i estratègies per afavorir la participació dels alumnes d'incorporació tardana al grup classe*. Programa d'Educació Compensatòria de les Comarques Gironines. Document de treball.
- AA. DD. (2003) La integració del alumnado immigrant. *Aula de Innovación Educativa*, 126, noviembre (31-69)
- BOLIVAR, A. (1997). La formación centrada en la escuela: el proceso de asesoramiento. En C. Marcelo y J. López. *Asesoramiento curricular y organizativo en educación*. (pp. 380-394). Barcelona: Ariel Educación.
- CABRERA, F, i alt. (1999) "La formación del profesorado en educación multicultural", en ESOMBA, M.A. (coord.) *Construir la escuela intercultural* Barcelona : Graó.
- CALDEIRA, D., ROMERO, E., LAGO, J.R , BARCARDIT,J. (2004) L'aula d'acollida: una eina per al present i una millora per al futur. *GUIX*, 308 (11-15).
- DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (2001) *Pla d'acollida del centre docent*. Barcelona: Servei de Difusió i Publicacions 2001. Generalitat de Catalunya
- ESCUDERO, J. M. Y MORENO, J. M. (1992). *El asesoramiento a centros educativos*. Madrid: Consejería de Educación y Cultura . Comunidad Autónoma de Madrid.
- ESCOBAR, A.; LUENGO,C.; PEREZ, Mª J. (2000) *Aula d'acollida per a alumnes nouvinguts de l'IES Ramón de la Torre*. Fundació Jaume Bofill, Barcelona. Col·lecció *Finestra oberta*
[.http://www.fbofill.org/fbofill/fitxa.php?IDA=113&IDASUB=111&IDP=323](http://www.fbofill.org/fbofill/fitxa.php?IDA=113&IDASUB=111&IDP=323)
- FULLANA, J. BESALÚ i alt. (2002) "El procés d'escolarització de l'alumnat fill de famílies immigrades d'origen africà" en *Jornada de treball sobre Escola, família i entorn en els processos de socialització dels joves d'origen immigrant* Reus: Fundació Jaume Bofill
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2003) *Pla d'actuació per l'alumnat de nacionalitat estrangera 2003-06*. Barcelona: Servei de publicacions de la Generalitat de Catalunya
- GUARRO, A. (2001). Modelo de proceso o la estrategia del proceso de asesoramiento desde la colaboración: una (re)visión desde la práctica. En J. Domingo (Coord.), *Asesoramiento al centro educativo* (pp. 203-226). Barcelona: Octaedro – EUB.
- IES PUIG I CADAFALCH (2000) "El procés d'avaluació final d'etapa" *Perspectiva escolar* 241, pp 18- 29. Barcelona: Rosa Sensat

- JORDAN, J.A. (1999) "El profesorado ante la educación multicultural" , en ESOMBA, M.A. (coord.) *Construir la escuela intercultural* Barcelona : Graó.
- LAGO, J.R. (2000) "Orientación e intervención psicopedagógica para unha atención a diversidade comprensiva e inclusiva" en *III Xornadas de Orientación Conferencia final*. Santiago: CIGA
- LAGO, J.R. (2005). Análisis de la coherencia y continuidad de las decisiones pedagógicas y acreditativas en la evaluación en el área de matemáticas en la E.S.O., y de las estrategias para favorecerlas mediante un proceso de asesoramiento. Tesis Doctoral No Publicada.
- MARCELO, C. (1996). *Innovación educativa, asesoramiento y desarrollo profesional*. Madrid: CIDE, MEC.
- MAJO, M. (2005). L'aula d'acollida una porta oberta a mil mons. *Perspectiva Escolar* 297 (2-11).
- MARUNY, L. MOLINA, M (2002) "El procés d'aprenentatge del català en alumnes marroquins a l'ensenyament obligatori" en *Jornada de treball sobre Escola, família i entorn en els processos de socialització dels joves d'origen immigrant* Reus: Fundació Jaume Bofill
- MONTÓN, M^a .J. I SOLERDELCELL, M. (1999). *Experiències socioeducatives amb adolescents nouvinguts*. Fundació Jaume Bofill, Barcelona. Col·lecció *Finestra oberta*. <http://www.fbofill.org/fbofill/fitxa.php?IDA=113&IDASUB=111&IDP=170>
- MONTÓN, M.J (2002). *Necessitats educatives de l'alumnat d'incorporació tardana a l'educació secundària obligatòria: orientacions i propostes*. Memòria de llicència d'Estudis. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. <http://www.xtec.es/sgfp/llicencies/200102/resums/mmonton.html>
- MONTÓN, M.J. (2002) " L'educació de l'alumnat immigrant" en *Jornada de treball sobre Escola, família i entorn en els processos de socialització dels joves d'origen immigrant* Reus: Fundació Jaume Bofill
- MONTÓN, M.J (2003). *La integració de l'alumnat immigrant al centre escolar*. Barcelona: Graó.
- MURILLO, F. J. (2002). La "Mejora de la Escuela": concepto y caracterización. En F. J. Murillo y M. Muñoz-Repiso (Coords.), *La mejora en la escuela* (pp. 15-51). Barcelona: Octaedro.
- NIETO, J. M. (1996A). Reconstruir el asesoramiento pedagógico como práctica de apoyo a los centros educativos. *Revista de Educación*, 311, 217-234.
- ONRUBIA, X., LAGO J.R. i PITARQUE I. (1996) "Dimensiones para el análisis de la práctica educativa desde una perspectiva psicopedagógica" en Monereo, C Solé, I (coord.) *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza
- ONRUBIA, J., LAGO J.R. i PITARQUE I. (2003) "Orientació i intervenció psicopedagògica en educació secundària" en Monereo C. (Coord) *Models d'orientació i intervenció psicopedagògica* . Barcelona: UOC

- PÉREZ, M .J ROIG (2003) “Aula d’acollida. Eina d’integració de l’alumnat estranger”. IES Ramon de la Torre Departament d’Orientació. Torredembarra.
- QUINTANA, A. (2005). Un any d’aules d’acollida. *Perspectiva Escolar* 297 (31-37).
- ROSALS,J, MORELLÓN,CH. MAS, J (1998) “Estratègies per a la convivència” Guix 250, pp 29 – 35 Barcelona: Graó.
- SÁNCHEZ, E. (2000). El asesoramiento psicopedagógico: un estudio observacional sobre las dificultades de los psicopedagogos para trabajar con los profesores. *Infancia y Aprendizaje*, 91, 55-77.
- TEJADA, J. (1998). *Los agentes de innovación en los centros educativos*. Málaga: Ediciones Aljibe.
- TORRES, M. (2003) Pla d’acollida i atenció psicoeducativa a l’alumnat nouvingut des d’un enfocament inclusiu dels centres educatius (¿Com fer escoles més efectives per atendre a tot l’alumnat?) “. Barcelona: Genralitat de Catalunya . Departament d’Ensenyament.
<http://www.xtec.es/sgfp/llicencies/200203/resums/mtorres.html>

Annexo 1: Entrevista Inicial a l'Assessor

Negociació i acords sobre millores prioritàries en l'assessorament al pla d'acollida.

1. Context. Situació actual del Pla d'Acollida al centre.
2. Negociació amb el centre per identificar dins de les tasques del Pla d'acollida . Continguts prioritzats. Participants i desenvolupament.
3. Identificació del contingut a prioritzar el seguiment. Situació actual al centre i millores que es pretenen. Des del centre , des dels assessor.
4. Sessions d'assessorament previstes-pactades. Fases (1) de l'assessorament. Organització general de les sessions: objectius i continguts. Dificultats esperades
5. Estratègies (2) que es pretenen seguir i temporalització. Materials i eines pel desenvolupaments. Dificultats esperades.
6. Recursos discursivos (3) que es preten utilitzar. Objectius. Dificultats esperades.

Acords Organitzatius a pactar.

- . Negociació i temporalització d'entrevistes amb 2 professor amb els que analitzar aquest contingut i aspectes centrals del contingut a treballar amb ell.
- . Identificació, negociació i temporalització de l'observació d'una sessió d'assessorament.

Annexo 2: Entrevista Inicial als Mestres i/o Professors.

IDENTIFICACIÓ MILLORES PRIORITZADES EN EL PLA D'ACOLLIDA MITJANÇANT EL PROCÉS D'ASSESSORAMENT.

1. Millores prioritàries en el Pla d'acollida que incideix l'assessorament

1.1. En quins aspectes del Pla d'acollida penses que teniu més dificultats i en quins penses que l'assessorament et pot ajudar a assolir algunes millores?

En quins dels següents aspectes¹ penses que teniu més dificultats i penses que l'assessorament/el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

2. Millores prioritàries de cada dimensió del Pla d'acollida que pot incidir el procés d'assessorament

2.1. En quins aspectes relacionats amb l'organització del recursos , la planificació de la resposta i la incorporació total dels alumnes teniu més dificultats i penseu que l'assessorament/el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

2.2. En quins aspectes relacionats amb l'avaluació de les necessitats educatives i l'acolliment de les famílies teniu més dificultats i penses que l'assessorament/el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

2.3 En quins aspectes relacionats amb la planificació i desenvolupament de les propostes i adaptacions curriculars individuals teniu més dificultats i penseu que l'assessorament/el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

¹ - l'organització del recursos , la planificació de la resposta i la incorporació total dels alumnes
- en l'avaluació de les necessitats educatives i l'acolliment de les famílies.
- en la planificació i desenvolupament de les propostes i adaptacions curriculars individuals.
- en l'organització i la coordinació del suport d'aquests alumnes en els diferents recursos del centre.
- en la coordinació de tots els professors i professionals que intervinem amb aquests alumnes.
- en la relació amb les famílies.
- en la planificació i coordinació de la formació dels professorat del centre.

2.4 En quins aspectes relacionats amb l'organització i la coordinació del suport d'aquests alumnes en els diferents recursos del centre teniu més dificultats i penseu que l'assessorament/el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

2.5 En quins aspectes relacionats amb la coordinació de tots els professors i professionals que intervenim amb aquests alumnes teniu més dificultats i penseu que l'assessorament/el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

2.6 En quins aspectes relacionats amb la relació amb les famílies teniu més dificultats i penseu que l'assessorament/el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

2.7 . En quins aspectes relacionats amb la planificació i coordinació de la formació dels professorat del centre teniu més dificultats i penseu que l'assessorament / el seminari us pot ajudar a assolir algunes millores?

3. Elements dels processos d'assessorament para ajudar a les millores.

3.1 *Quins tipus d'activitats d'assessorament et sembla que t'ajudaria a concretar les millores a realitzar i a portar-les endavant?*

3.2 Com creus que s'haurien d'organitzar i desenvolupar (quines tasques caldria realitzar) per tal de que siguin profitoses

2.3 Quina seria la tasca de l'assessor en aquestes activitats i quina seria la teva tasca?

Annexo 3: Entrevista Avaluació Millores Post Assessorament.

Mestres, Professors i Assessors

AVALUACIÓ DE LES MILLORES AL PLA D'ACOLLIDA AFAVORIDES PER L'ASSESSORAMENT

1. Identificació dels continguts de millora del Pla d'acollida prioritzats al assessorament.

1.1 En quins aspectes del Pla d'acollida pensaves que podria haver incidit l'assessorament i en quins ha incidit?

2. Millores de cada dimensió del Pla d'acollida implicada en el procés d'assessorament.

2.1 Que ha aportat l'assessorament respecte a l'organització dels recursos humans del centre per l'atenció als alumnes nou vinguts, i en concret en la Comissió d'Atenció a la Diversitat?. Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.2 Que ha aportat l'assessorament respecte a l'avaluació de les necessitats educatives i l'acolliment de les famílies. als alumnes nou vinguts . Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.3 Que ha aportat l'assessorament respecte a orientacions per les adaptacions curriculars? Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.4 Que ha aportat l'assessorament respecte a l'organització i la coordinació del suport d'aquests alumnes en diferents recursos del centre?. Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.5 També vàrem acordar que es faria un l'assessorament respecte a la coordinació de tots els professors i professionals que intervenen en aquests

*alumnes?. Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius?
Quines millores heu introduït?*

2.6 Que ha aportat l'assessorament respecte a orientacions per l'acollida de famílies? Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.7 Que ha aportat l'assessorament respecte a la planificació i coordinació de la formació dels professorat del centre? Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

3. Elements dels processos d'assessorament i incidència en les millores.

3.1 Quins aspectes generals de l'assessorament et sembla que han ajudat més concretar les millores?

3.2 Quines tasques activitats concretes que s'han fet durant l'assessorament creus que han estat més aprofitat per orientar a introduir millores ?

3.3 Quina seria la tasca de l'assessor en aquestes activitats i quina seria la teva tasca?

**Annexo 4: Entrevista Avaluació Millores Post Assessorament
Mestres Centre – Cas 2.**

**AVALUACIÓ DE LES MILLORES AL PLA D'ACOLLIDA AFAVORIDES PER
L'ASSESSORAMENT**

***1. Identificació dels continguts de millora del Pla d'acollida prioritzats al
assessorament.***

1.1 Revisió dels continguts, tasques i recursos assessors utilitzats en el Pla d'acollida.

Revisió de les expectatives de millora que pensaves assolir.

***2. Millores de cada dimensió del Pla d'acollida implicada en el procés
d'assessorament.***

2.1 Que ha aportat l'assessorament respecte a l'organització del contactes i el papers del mediadors per poder resoldre els contactes amb els pares en l'acollida als alumnes nou vinguts . Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.2 Que ha aportat l'assessorament respecte a l'organització del contactes amb els TAE i la coordinació de la respecta desde diferents centres. . Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.3 Que ha aportat l'assessorament respecte als recursos econòmics per poder ajudar a aquestes famílies i com gestionar-los . Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.4 Que ha aportat l'assessorament respecte a orientacions per les coordinacions entre els professors de l'aula d'acollida i la resta dels professors i la organització horaria dels contactes.? Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.5 Que ha aportat l'assessorament respecte a provocar un canvi en les actituds del professorat i en la disposició per l'ajuda a aquests alumnes ? Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

2.6 Que ha aportat l'assessorament per promoure una formació de tot el centre respecte l'atenció a l'alumnat nou vingut. ? Quines activitats tasques o recursos utilitzats han estat més decisius? Quines millores heu introduït?

3. Elements dels processos d'assessorament i incidència en les millores.

3.1 Quins aspectes generals de l'assessorament et sembla que han ajudat més concretar les millores?

3.2 Quines tasques activitats concretes que s'han fet durant l'assessorament creus que han estat més profitat per orientar a introduir millores ?

3.3 Quina seria la tasca de l'assessor en aquestes activitats i quina seria la teva tasca?